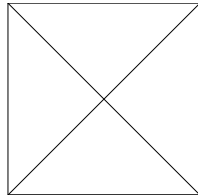

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op

01/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Annika Hakkarainen	Sivumäärä 43 ja 5 liitesivua
Työn nimi Venäläisvanhempien mielipiteitä lasten kerhotoiminnasta monikulttuurisessa toimintakeskus Vatakassa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jussi Ronkainen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Monikulttuurinen toimintakeskus Vatakka, Svetlana Koistinen	
Tiivistelmä <p>Monikulttuurinen toimintakeskus Vatakka on Suomen Punaisen Ristin ylläpitämä kohtaamispaikka eri kulttuureista tulleille ja kantaväestölle Joensuussa. Vatakan tavoitteina on tukea maahanmuuttajia kotoutumaan uudelle kotiseudulle ja kannustaa valtaväestöä mukaan kehittämään monikulttuurista maakuntaa.</p> <p>Tämä opinnäytetyö on tehty Vatakalle tarvelähtöisenä kartoituksena. Vatakassa toimii viikoittain venäläislapsille tarkoitettu käsityökerho, jonka tavoitteina on tukea lasten omaa äidinkieltä sekä opettaa kädentaitoja. Toiminta on ollut käynnissä noin vuoden ja toimijat halusivat tietoa sen tarpeellisuudesta ja hyödyistä. Kartoituksen tarkoituksena oli siis tuottaa uutta tietoa venäläislasten kerhotoiminnasta ja sen hyödyistä.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat seuraavat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Mikä merkitys venäläislasten kerhotoiminnalla Vatakassa on ollut toimintaan osallistuneille perheille?2. Minkälaisia toiveita perheillä on lasten kerhotoiminnalle?3. Onko toiminta tarpeellista myös jatkossa? <p>Kyseessä on kvalitatiivinen tutkimus ja tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastatteluja. Haastatteluiden avulla pystyttiin parhaiten saamaan selville tutkittavia asioita ja jokaisen haastateltavan mielipide tuli näin kuulluksi. Haastatteluihin osallistui yhteensä kuusi vanhempaa.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että kerholla on ollut positiivinen vaikutus perheille Suomeen kotoutumisessa. Perheet pitävät tärkeänä oman äidinkielen vahvistamista sekä kotimaan kulttuurin tuntemusta. Kieli- ja kulttuuri-identiteetin tukeminen vahvistaa myös yksilöiden sosiaalista identiteettiä. Perheet toivovat kerhon jatkuvan myös tulevaisuudessa ja lähes kaikki aikovat jatkaa toiminnassa mukana myös jatkossa. Tulevaisuudessa he toivovat lisää toimintaa lapsille ja perheille.</p> <p>Tutkimuksen tulokset ovat hyödynnettävissä venäläislasten kerhotoiminnan kehittämiseen ja tulevaisuuden suunnitteluun. Tulokset tulevat monikulttuurisen toimintakeskus Vatakan käyttöön, ja ne jaetaan ainakin toimintaan osallistuville perheille sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun Matkalla monikulttuuriseen yhteisöllisyyteen – kehittämisryhmälle.</p>	
Asiasanat Maahanmuuttajat, venäläiset, kielellinen identiteetti, kulttuuri-identiteetti, kotoutuminen, akkulturaatio	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
The Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Annika Hakkarainen	Number of Pages 43 + 5
Title Russian parents' opinions about childrens' activities in Activity Centre Vatakka	
Supervisor(s) Jussi Ronkainen	
Subscriber and/or Mentor Activity Centre Vatakka, Svetlana Koistinen	
Abstract <p>Activity Centre Vatakka is a meeting place for immigrants and to local people. It is run by the Finnish Red Cross. The objective of Vatakka is to support new immigrants adapt to their home areas and to encourage the power of the population in the development of a multi-cultural province.</p> <p>This thesis is made for Activity Centre Vatakka. In Vatakka operates on a weekly basis a craft club to the Russian children, which aims to support children in their native language and to teach manual skills. Action has been running for about a year and the actors wanted information about it's necessity and benefits. Aim of this thesis was to provide new information in Russian children's activities and it's benefits.</p> <p>Thesis research questions are as follows:</p> <ol style="list-style-type: none">1. What is the importance of Russian childrens' activities in Vatakka for families?2. What kind of wishes families have about the childrens' activities?3. Is the action necessary in the future? <p>This is a qualitative research and the research method used is focused interviews. In the Interviews, it was possible to discover the best things to explore and each interviewee's opinion survived. Interviews participated six parents.</p> <p>The study revealed that the club has had a positive impact on the families integration. Families recognize the importance of mother tongue as well as the strengthening of the domestic culture. Language and cultural identity are important to the individual. Families want the club to continue in the future, and almost all intend to continue operation in the future. In the future, they hope to add activities for children and families.</p> <p>Research results are exploited for development and future planning on activities for Russian children's. Results come in use for Activity Centre Vatakka, and will be distributed at least to families who participate in activities.</p>	
Keywords Immigrants, Russians, linguistig identity, cultural identity, integration, acculturation	

TIIVISTELMÄ**ABSTRACT****SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	5
2 TAUSTAORGANISAATIONA SUOMEN PUNAINEN RISTI	6
2.1 Suomen Punainen Risti	6
2.2 Monikulttuurinen toimintakeskus Vatakka ja venäläislasten käsityökerho	8
3 TIETOPERUSTA	10
3.1 Maahanmuuttajat ja venäläisten maahanmuutto	10
3.2 Kieli- ja kulttuuri-identiteetti	12
3.3 Integraatio eli kotoutuminen	14
3.4 Akkulturaatio eli sopeutuminen	17
4 KUINKA TUTKIMUS TOTEUTETTIIN?	19
4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelmat	20
4.2 Tutkimusmenetelmä ja kohdejoukko	20
4.3 Aineiston analysointi	22
4.4 Tutkimuksen luotettavuus	23
5 MITÄ SAATIIN SELVILLE?	25
5.1 Nykytilanne	25
5.2 Toiminnan merkitys perheille	27
5.3 Toiveet	29
5.4 Tulevaisuus	33
5.5 Johtopäätökset	34
6 LOPUKSI	36
LÄHTEET	39
LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Tein opinnäytetyöni Suomen Punaisen Ristin ylläpitämälle monikulttuuriselle toimintakeskus Vatakalle. Ensikosketuksen monikulttuuriseen työhön sain muutama vuosi sitten työharjoittelussa pakolaisten vastaanottokeskuksessa. Työharjoittelun jälkeen olen työskennellyt monikulttuurisen työn kentällä ja tehnyt opintojani aiheeseen liittyen. Monikulttuurinen maailma on siis imaissut minut täysin mukaansa. Syksyllä 2010 monikulttuurisessa toimintakeskus Vatakassa oli tarve tutkimuksen tekemiseen ja minä tartuin tilaisuuteen. Suomen Punaisen Ristin Savo-Karjalan piiri on minulle entuudestaan tuttu, joten opinnäytetyön tekeminen tutulle organisaatiolle tuntui luontevalta vaihtoehdolta. Olen kiinnostunut monikulttuurisesta työstä ja sen kehittämistä, ja halusin yhdistää myös nämä asiat opinnäytetyöni aiheeseen.

Opinnäytetyönäni toteutin kartoituksen venäläisvanhempien mielipiteistä lasten toiminnasta monikulttuurisessa toimintakeskus Vatakassa. Tarkoituksena oli saada tietoa lasten toiminnan merkityksestä perheille sekä siitä, mitä toiveita vanhemmilla on jatkossa toimintaa kohtaan. Tutkimuksen tulosten perusteella saatiin ajankohtaista tietoa toiminnasta, jonka avulla sitä voidaan jatkossa kehittää.

Monikulttuurisessa toimintakeskus Vatakassa venäläislasten kerho on melko uusi toimintamuoto. Venäläislapsille tarkoitettu kerhotoiminta käynnistettiin vuoden 2010 alusta ja se on toiminut nyt vuoden. Toiminnan hyötyjä ja kehittämistarpeita ei ole ennen tutkittu, joten tutkimukseni tulokset ovat ainutlaatuiset ja merkittävät organisaatiolle.

Tutkimuksen tulokset ovat hyödyllisiä ennen kaikkea tilaajalle, mutta myös ammattialalle. Maahanmuuttajalapsille suunnattua toimintaa on melko vähän ja tutkimuksen tuloksien avulla saadaan selville toiminnan hyötyjä perheiden näkökulmasta. Vapaa-ajan toiminta omalla kielellä tukee maahanmuuttajien kotoutumista. Kotoutumisen tukeminen on tärkeää yksilön ja yhteisön sosiaalisen vahvistamisen kannalta ja lisää maahanmuuttajien elämänlaatua.

Tutkimukseni tuloksien avulla tarkastellaan lasten toiminnan jatkuvuutta Vatakassa ja sen kehittämismahdollisuuksia. Tulokset jaetaan organisaatiolle, venäläislasten toimintaan osallistuville perheille ja mahdollisesti myös muille kiinnostuneille. Tutkimukseni tuloksista kokosin tiivistelmän, jota on tarkoitus käyttää informaation jakamisen helpottamiseksi (ks. LIITE 1).

2 TAUSTAORGANISAATIONA SUOMEN PUNAINEN RISTI

Opinnäytetyöni tilaaja on Suomen Punaisen Ristin Savo-Karjalan piiri. Tutkimusaineisto kerättiin piirin ylläpitämästä monikulttuurisesta toimintakeskuksesta Vatakasta, ja tutkimuksen jälkeen tulokset tulevat heidän käyttöönsä. Tässä väliluvussa kuvaan Punaisen Ristin organisaation syntymisen, Suomen Punaisen Ristin ja Monikulttuurisen toimintakeskuksesta Vatakan toiminnan.

2.1 Suomen Punainen Risti

Punaisen Ristin perustajana pidetään sveitsiläistä Henry Dunantia (1828–1910). Hän oli liikemies, joka oli kiinnostunut ihmisoikeuksista ja vähäosaisten auttamisesta sekä oli nuoruudessaan perustamassa myös NMKY:n Geneven osastoa. Pohjois-Italiassa vuonna 1859 käyty Solferinon taistelu vaikutti alueella liike-matkalla olleeseen Dunantiin, jonka jälkeen hän alkoi värvätä vapaaehtoisia avustustyöntekijöitä. Kokemuksistaan hän päätti kirjoittaa Solferinon muisto – kirjan, jossa hän esitti vapaaehtoisjärjestön perustamista kaikkiin maihin avustamaan sotien lääkintätoimia sekä turvaamaan haavoittuneiden hoitoa kansainvälisin sopimuksin. Genevessä perustettiin jo vuonna 1863 toimikunta, josta kehittyi vuonna 1876 Punaisen Ristin kansainvälinen komitea. Geneven toimikunta määritteli Dunantin ajatusten pohjalta avustusyhdistyksen tehtävät sekä suositti osastojen perustamista eri maihin. (Kankaansivu 2007, 9-10.)

Suomalaisen yhdistyksen perustamisesta aloitteen teki kreivitär Aline Armefelt, ja myöhemmin hänestä tuli yhdistyksen ensimmäinen kunniajäsen. Suomen yhdistys haavoittuvien ja sairaiden sotilaiden hoitoa varten perustettiin 7.5.1877.

Uuden yhdistyksen tarkoituksena oli auttaa myös katovuosien, kulkutautien ja muiden onnettomuuksien uhreja myös rauhan aikana. Yhdistyksestä tehtiin alun perin kaksikielinen, mutta sen johtokunnan jäsenet olivat lähinnä ruotsinkielisiä. (Hytönen 2002, 15). Suomen itsenäistyessä otettiin käyttöön nimi: Suomen Punainen Risti (SPR). Suomen Punainen Risti hyväksyttiin Punaisen Ristin kansainvälisen komitean jäseneksi vuonna 1920 ja Punaisen Ristin kansallisten yhdistysten liiton jäseneksi vuonna 1921. (Kankaansivu 2007, 13.)

Suomen Punaisessa Ristissä on yli 90 000 jäsentä ja aktiivisina vapaaehtoisina yli 45 000 henkilöä. Suomen Punainen Risti on yksi Suomen suurimmista kansalaisjärjestöistä. Sen toiminta jakaantuu 12 piiriin ja 500 osastoon ja sen keskus toimisto sijaitsee Helsingissä. (Suomen Punainen Risti 2010.) Punaisen Ristin toimintaan kuuluu perinteisen puolueettoman humanitaarisen sota- ja katastrofiavun lisäksi kehitysyhteistyötä, vähäosaisten auttamista, ensiapuvalmiuksien ylläpitämistä ja lisäämistä, vanhustyötä, nuorisotyötä, monikulttuurisuustyötä ja monipuolisesti ihmisistä välittämistä ja ruohonjuuritason toimintaa (Kankaansivu 2007, 7-8).

Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen toiminta perustuu seitsemään perusperiaatteeseen. Toimintaperiaatteita muotoiltiin jo liikettä perustettaessa ja ne vahvistettiin 1965. Seitsemää periaatetta noudatetaan kaikessa toiminnassa ja samalla pyritään lisäämään tietoisuutta niiden sisällöstä. (Kankaansivu 2007, 21.)

Seitsemän perusperiaatetta ovat:

Inhimillisyys

Punainen Risti, joka on alun perin syntynyt halusta auttaa kaikkia sodassa haavoittuneita, pyrkii kaikissa olosuhteissa, sekä kansainvälisesti että kansallisesti, ehkäisemään ja lieventämään inhimillisiä kärsimyksiä. Sen tarkoituksena on suojella elämää, terveyttä ja ihmisarvoa. Se haluaa edistää kaikkien kansojen kesken yhteisymmärrystä, ystävyyttä, yhteistyötä ja pysyvää rauhaa.

Tasapuolisuus

Punainen Risti ei tee minkäänlaista erotusta kansallisuuden, rodun, uskonnon, yhteiskunnallisen aseman tai poliittisen mielipiteen perusteella. Sen pyrkimyksenä on torjua ja lievittää kärsimyksiä ja auttaa ensisijaisesti suurimmassa häädässä olevia.

Puolueettomuus

Säilyttääkseen kaikkien luottamuksen Punainen Risti pidättäytyy kannanotosta vihollisuuksien syntyessä eikä milloinkaan sekaannu poliittisiin, rodullisiin, uskonnollisiin tai aatteellisiin ristiriitoihin.

Riippumattomuus

Punainen Risti on riippumaton. Vaikka sen kansalliset yhdistykset avustavatkin viranomaisia näiden ihmisystävällisessä toiminnassa ja ovat maansa lakien alaisia, tulee niiden säilyttää itsemääräämisoikeutensa sikäli, että ne aina voivat toimia Punaisen Ristin periaatteen mukaisesti.

Vapaaehtoisuus

Punainen Risti on vapaaehtoista ja pyyteetöntä apua antava järjestö.

Ykseys

Kussakin maassa voi olla vain yksi Punaisen Ristin yhdistys. Sen tulee olla avoinna kaikille ja sen ihmisystävällisen toiminnan tulee ulottua koko maahan.

Yleismaailmallisuus

Punainen Risti on yleismaailmallinen järjestö, jossa kaikilla kansallisilla yhdistyksillä on yhtenäiset oikeudet ja velvollisuus auttaa toinen toistaan.

2.2 Monikulttuurinen toimintakeskus Vatakka ja venäläislasten käsityökerho

Suomen Punainen Risti edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja suvaitsevaisuutta. Eri paikkakunnilla toimii esimerkiksi ystävätoimintaa maahanmuuttajien parissa sekä erilaisia toimintaryhmiä sekä maahanmuuttajille että kantaväestölle (Kankaansivu 2007, 44). Kansainväliset kohtauspikat ja monikulttuurisuus-

keskukset ovat monella paikkakunnalla paikka, jossa maahanmuuttajat ja suomalaiset voivat tavata luontevasti. Yhdessä oleskelun lisäksi niissä järjestetään usein erilaista harrastustoimintaa ja opintokursseja, jotka ovat maahanmuuttajille tärkeä kotoutumisen tuki. Henkilökohtaiset kontaktit valtaväestön kanssa ovat erittäin tärkeä väline kotoutumiselle. Maahanmuuttajien ja valtaväestön kanssa käyminen edistää myös suvaitsevaisuutta yhteisössä. (Räty 2002, 153.)

Vatikka on Suomen Punaisen Ristin ylläpitämä kohtaamispaikka Joensuussa eri kulttuureista tulleille ja kantaväestölle. Vatikka tukee Suomeen muuttaneita kotoutumaan ja selviytymään arjessa. Keskuksessa järjestetään kerhoja, kursseja ja tapahtumia erityisesti vastikään maahan muuttaneille. Siellä voi osallistua muun muassa ystävöitymisiin, eri harrastuksiin kuten tanssiin, käsityökerhoihin ja kielikursseille sekä erilaisiin tapahtumiin. Lisäksi vaticasta saa apua erilaisissa kotoutumiseen liittyvissä kysymyksissä ja ongelmissa. (Suomen Punainen Risti 2010.)

Vatican kävijämäärät kasvavat vuodesta toiseen, maahanmuuttajien lisääntyvän määrän vuoksi. Vuonna 2009 Vatican kävijämäärä oli hieman yli 7000 henkilöä. Kävijät ovat iältään 4-72 – vuotiaita ja he ovat kotoisin 68 eri maasta. Suurin osa kävijöistä on kotoisin Venäjältä ja Somaliasta. Vatican tavoitteina on tukea maahanmuuttajia kotoutumaan uudelle kotiseudulle ja kannustaa valtaväestöä mukaan kehittämään monikulttuurista maakuntaa. Vatikka edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, monikulttuurisuutta ja ennakkoluulojen vapautumista ja se ehkäisee rasismien leviämistä. Vatikka tarjoaa maahanmuuttajille sosiaalisia kontakteja ja mahdollisuutta tutustua muihin Joensuussa asuviin ihmisiin, suomalaisiin ja muista kulttuureista tuleviin. (Koistinen 2010.)

Vaticassa toimii tällä hetkellä yksi maahanmuuttajalapsille suunnattu vapaa-ajan kerho. Kerho on suunnattu nimenomaan venäläisille lapsille ja toimii Vatican tiloissa viikoittain. Kerho on aloittanut toimintansa vuoden 2010 alussa ja jatkaa toimintaansa ainakin kevätlukukauden 2011 loppuun saakka. Kerhoon osallistuu säännöllisesti noin 8 lasta ja muutama lapsi on mukana epäsäännöllisesti. Kerhoa ohjaa itsekin venäläinen nainen, ja toiminta on venäjänkielistä. Tämän kerhotoiminnan tarkoituksena on tukea venäläislasten äidinkielen

osaamista ja opettaa heille kotimaansa kulttuuria. Näiden tavoitteiden lisäksi lapset oppivat kerhossa myös kädentaitoja.

3 TIETOPERUSTA

Opinnäytetyön teoria muodostuu seuraavista aihealueista: maahanmuuttajat, venäläisten maahanmuutto, kieli- ja kulttuuri-identiteetti, integraatio eli kotoutuminen sekä akkulturaatio eli sopeutuminen. Seuraavissa alaluvuissa on tarkasteltu teoriapohjaa näiden käsitteiden avulla.

3.1 Maahanmuuttajat ja venäläisten maahanmuutto

Suomen maahanmuuttohistoria on varsin lyhyt verrattuna moniin muihin länsimaihin. Suomi pysyi 1900-luvun loppupuolelle saakka melko sivussa kansainvälisistä muuttoliikkeistä. 1970-luvulla Suomi vastaanotti ensimmäiset suuret pakolaisryhmät, jotka saapuivat Chilestä ja Vietnamista. Sodat ja muut kriisit maailmalla alkoivat ajaa pakolaisia ja turvapaikanhakijoita Suomeen 1990-luvulla. Tällöin suurimmat ryhmät turvapaikanhakijoita saapuivat Somaliasta, entisestä Jugoslaviasta, Iranista ja Irakista. Samaan aikaan maahanmuuttajien kokonaismäärää Suomessa kasvattivat myös vuosittain maahan otetut kiintiöpakolaiset sekä inkerinsuomalaisten paluumuuttajien ja heidän perheenjäseniensä vuonna 1990 alkanut muutto. (Peltola & Metso 2008, 10–11.)

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan maasta toiseen muuttavaa henkilöä ja se koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä (Maahanmuuttovirasto 2011). Maahanmuuttajat voivat muuttaa toiseen maahan esimerkiksi töiden tai avioliiton vuoksi, pakolaisena tai paluumuuttajana. Suomessa asuva ulkomaalainen voi hakea kansalaisuutta asuttuaan Suomessa pääsääntöisesti viisi vuotta. (Räty 2002, 11, 13.) Vuonna 2009 Suomessa asui 155 705 ulkomaan kansalaista (Tilastokeskus 2010).

Pakolainen on henkilö, jolle on myönnetty kansainvälistä suojelua oman kotimaansa ulkopuolella. Hänellä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään

kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi, eikä hän voi turvallisesti palata kotimaahansa. Paluumuuttaja on ulkomailla asunut ja / tai syntynyt henkilö, joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä käytetään entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä niihin Venäjältä tuleviin henkilöihin, joilla on suomalainen syntyperä kuten inkerinsuomalaiset. (Marttinen 2010, 72–73.)

Euroopassa monikulttuurisuuspolitiikan yksi yleisimmistä malleista on integraatiomalli. Myös Suomessa pyritään toimimaan integraatiomallin mukaisesti. Siinä maahanmuuttajan tulee pyrkiä integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, mutta samalla ylläpitää myös omaa kulttuuriaan ja tapojaan. Integraatiossa uskotaan, että maahanmuuttajien oma kulttuuri ei ole tasavertaisen kansalaisuuden este vaan ennen kaikkea sitä vahvistava tekijä. Tällä hetkellä Suomen maahanmuuttopolitiikan tärkeimmät haasteet ovat maahanmuuton merkityksen sisäistäminen yhteiskunnassa sekä eriarvoistumisen vähentäminen. Monikulttuurisuus tulisi ymmärtää Suomessa mahdollisuutena ja maahanmuuttaja- sekä suomalaisnuorten syrjäytymiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. (Paavola & Talib 2010, 41, 25.)

1960-luvulta lähtien Suomeen on muuttanut kasvava määrä venäläisiä. Neuvostoliiton yhteiskunnalliset muutokset, Suomessa herännyt kiinnostus inkerinsuomalaisia kohtaan sekä Neuvostoliitossa asuvien suomensukuisten ryhmien etninen herääminen johtivat kasvavaan venäläisten maahanmuuttoon (Paavola & Talib 2010, 100.) Suomen suurimman maahanmuuttajaryhmän muodostavat venäläiset, virolaiset ja etniseltä taustaltaan suomalaiset maahanmuuttajat. Venäjältä muutetaan Suomeen yleensä paluumuuttajina ja heidän läheisinään sekä työn, opiskeluiden tai avioliiton vuoksi. (Liebkind & Mannila & Jasinskaja-Lahti jne. 2004, 18, 22.) Vuonna 2005 Suomessa asui kaiken kaikkiaan 24 621 venäjän kansalaista ja venäjistä onkin tullut yleisin vieras kieli Suomessa (Korhonen 2007, 46). Venäjänkieliset maahanmuuttajat haluavat hyödyntää omaa kieli- ja kulttuuriosaamistaan Suomessa. Niin kuin Suomen menneisyys, myös sen tulevaisuus liittyy kiinteästi Venäjään tavalla tai toisella. (Korhonen 2007, 58.)

3.2 Kieli- ja kulttuuri-identiteetti

Maahanmuutto vaikuttaa aina maahanmuuttajan identiteettiin ja uudessa ympäristössä oma identiteetti on löydettävä uudelleen. Sen löytäminen voi olla vaikeaa, sillä maahanmuuttaja nähdään usein pelkästään kansakuntansa edustajana, ja ulkomaalaisuudesta tulee tärkein osa identiteettiä. Minäkuva saattaa horjua, jos uuden ympäristön arvot, uskomukset ja kieli ovat kovin erilaiset kuin kotimaassa. Suuressa muutoksessa maahanmuuttaja voi tuntea identiteettinsä uhatuksi tai kokonaan menetetyksi. (Puusaari 1998, 21–22.)

Identiteetillä viitataan usein jonkinlaiseen pysyvyyteen ja jatkuvuuteen, sisäistettyihin ominaisuuksiin ja arvoihin. Elämämme on aina myös suhteessa muihin ihmisiin ja ympäristöön, joista peilaamme identiteettiämme, ja joka voi sitä vahvistaa tai kyseenalaistaa. (Niekka 2010, 37.) Käytännössä kaikkia yksilöä (tai ryhmää) koskevia piirteitä voidaan pitää osana sen identiteettiä, mutta yksilön tietoisuus kuten kulttuurikin voi vaihdella. Identiteetillä on yleensä kaksi puolta, jotka muovaavat toisiaan. Yksilöllä tai ryhmällä voi olla oma käsityksensä identiteetistään eli siitä, mikä on oikeaa ja olennaista heidän kohdallaan, mutta se määrittyy myös heidän ulkopuoleltaan. Nämä kaksi näkemystä vaikuttavat toisiinsa. Yleensä kuitenkin identiteetillä tarkoitetaan jotakin erityisempää, kuten persoonaa, sosiaalista identiteettiä, ryhmäidentiteettiä, kulttuuri-identiteettiä tai etnistä identiteettiä. (Hautaniemi 2001, 22.)

Sosiaalinen identiteetti määrittelee yksilölle, kuka hän on ja minkälaisiin ryhmiin hän kuuluu. Sosiaalinen identiteetti kuvaa ryhmän jäseniä sekä määrää normeja ja arvioi jäsenyyden merkitystä. Yksilön kieli- ja kulttuuri-identiteetit ovat osa hänen sosiaalista identiteettiään, ja ovat merkittävä osa heidän persoonaansa. (Helsingin yliopisto 2011.) Yksilön sosiaalisen identiteetin kannalta on tärkeää, että hän kuuluu johonkin ryhmään. Sen avulla yksilö hahmottaa itseään suhteessa toisiin, ja sitä, miten hän kokee liittyvänsä yhteiskuntaan. Ihmisen sosiaalinen luokittelu ja ryhmän jäsenyys määrittävät hänen sosiaalista identiteettiään, ja se vaikuttaa hänen itsearvostukseensa ja itsetuntoonsa. (Paavola & Talib 2010, 61, 62.)

Kulttuuri on hyvin laaja käsite. Lyhyesti määriteltynä kulttuurilla tarkoitetaan kaikkia niitä asioita, joita ihmiset ja kansat ovat oppineet historiansa aikana tekemään, arvostamaan, joihin he ovat oppineet uskomaan ja joista he ovat oppineet nauttimaan. (Alitolppa-Niitamo 1993, 18.) Kieli ja kulttuuri kietoutuvat monin tavoin yhteen. Kulttuuri heijastuu kielessä, ja kuinka kieltä käytetään, on kulttuurisesti hyvinkin erilaista. Kieli ilmentää kulttuuria monella tavalla, mutta kulttuuria myös tuotetaan koko ajan kielellä. (Tiittula 1998, 34.)

Sopeutumisen ja kahden kulttuurin välillä tasapainoilemisen onnistuneena ratkaisuna pidetään kaksikulttuurisuuden saavuttamista. Tällöin maahanmuuttaja on hyväksynyt uuden kotimaansa kulttuuria siinä määrin, että hän pystyy elämään ja toimimaan siinä ilman suurempaa kitkaa. Hän on säilyttänyt myös jotain itselleen olennaista vanhan kotimaansa kulttuurista, niin että hänellä on tietty jatkuvuuden tunne omassa elämässään asuinmaan muuttumisesta huolimatta. (Alitolppa-Niitamo 1993, 37.) Vähemmistönä eläminen, esimerkiksi maahanmuuttajilla, muuttaa myös suhtautumista omaan kulttuuriin. Halu säilyttää oma kulttuuri ja kulttuuri-identiteetti sekä siirtää se jälkipolville vaikuttaa siihen, että oman kulttuurin ja omien tapojen säilyttäminen saattaa tulla huomattavasti tärkeämmäksi kuin entisessä kotimaassa eläessä. (Räty 2002, 113.)

Äidinkieli on tunnekieli. Omat ajatukset ja tunteet osataan ilmaista täsmällisimmin omalla kielellä. Yllättävissä tilanteissa ihminen puhuu parhaiten äidinkieltään. Äidinkieli on siis tiedon, ajattelun ja luovuuden kieli. Samalla se on myös side omiin juuriin – yhdysside vanhempiin, kotimaahan ja kulttuuriin. (Räty 2002, 154.) Äidinkieli on yksilön kannalta ehkä kaikkein selvimmin osa hänen identiteettiään. Kielen variaatio ja sen sidonnaisuus ihmisten välisiin sosiaalisiin suhteisiin mahdollistaa yksilöiden ja ryhmien tunnistamisen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Yksilön identiteetti määrittelee hänen paikkansa sosiaalisissa verkostoissa. Siihen kuuluvat kaikki ne viiteryhvät, joihin hän katsoo kuuluvansa: uskonnolliset, mielipiteitä koskevat, suosikkiurheiluseuraan liittyvät jne. Myös kieliyhteisö on sosiaalinen yhteisö ja tärkeä osa ihmisen identiteettiä. Sekä yksilön oma identiteetti (millaiseksi hän itse itsensä kokee) että hänen ulkoinen identiteettinsä (millaisena muut häntä pitävät) on yhteydessä hänen omaksumaansa kielen muunnelmiin. Ihmiset pitävät yksilöä osana omaa ryhmäänsä, jos hänen puhumansa kieli muistuttaa heidän omaa kieltään. Poikkeavalla taval-

la puhuvan yksilön katsotaan olevan oman ryhmän ulkopuolinen. Ihminen on siis äidinkiелensä merkitsemä, halusi hän sitä tai ei. (Nikanne 2002, 29–33.)

Sanna Iskanius on tutkinut venäläisten nuorten kielen ja etnisen identiteetin välistä suhdetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Iskaniuksen (2002) mukaan suurin osa venäjänkielisistä maahanmuuttajista haluaa säilyttää oman kielellisen ja kulttuurisen taustansa. Etninen ja kielellinen identiteetti ovat kiinteästi toisiinsa yhteydessä, vaikka äidinkielen merkitys näyttäisikin säilyvän etnistä taustaa tärkeämpänä. (Iskanius 2002, 216.)

Laihiala-Kankaisen (2002) tutkimuksen mukaan venäläiset henkilöt yhdistävät venäläisyyden kieleen, kulttuuriin ja tapoihin, ortodoksiseen uskontoon ja ”venäläiseen mentaliteettiin” – tapaan ajatella, toimia ja elää. Venäjän kielellä ja venäläisellä kulttuurilla on suhteellisen vahva asema tämän päivän Suomessa, varsinkin niillä alueilla, missä venäjänkielisiä on paljon. (Laihiala-Kankainen 2002, 151.)

3.3 Integraatio eli kotoutuminen

Suomessa integraatiolla tarkoitetaan tavoitetta maahanmuuttajan yksilöllisestä kehitymisestään tavoitteenaan työelämään ja yhteiskunnan toimintaan osallistuminen, ja samalla oman kielen ja kulttuurin vaaliminen. Kotouttamislain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien tasa-arvoa, kotoutumista sekä valinnan vapautta toimenpiteillä, jotka tukevat yhteiskunnassa tarvittavien perustietojen ja taitojen saavuttamista. Työministeriö, työviranomaiset ja kunnat ovat vastuussa näiden päämäärien saavuttamiseen tarvittavista toimenpiteistä. (Uusikylä, Tuominen, Reuter & Mäkinen 2005, 14.)

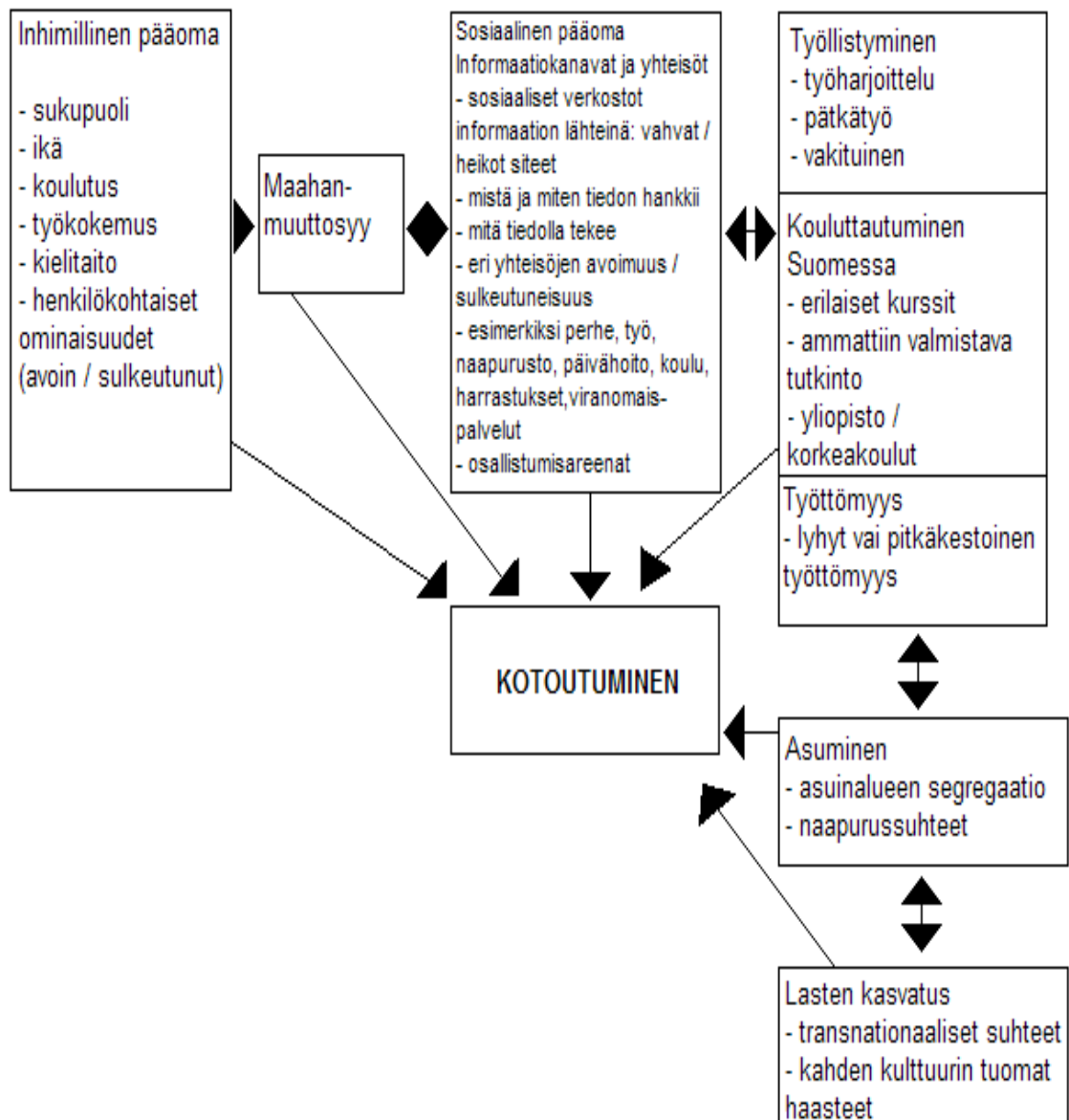
Kotouttamisella, joka johtaa kotoutumiseen, tarkoitetaan niitä vastaanottavan yhteiskunnan toimenpiteitä, joilla helpotetaan asettumista uuteen kotimaahan (Haavikko & Bremer 2009, 15). Kotoutuminen on prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Lisäksi heillä on mahdollisuus ylläpitää ja kehittää omaan kulttuuriinsa sekä etnisyyteensä liittyviä tärkeitä asioita. (Sisäasiainministeriö 1997.) Kotouttamislaissa, joka astui voimaan 1.5.1999, kotoutumisella tarkoitetaan ”maa-

hanmuuttajien yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen”. (Korhonen 2007, 53.)

Integraatiossa eli kotoutumisessa maahanmuuttajien liittyminen valtaväestöön tapahtuu vähitellen, ja perustuu erilaisten ryhmien rinnakkaiseloon. Maahanmuuttajat pääsevät osallisiksi yhteiskunnasta ilman, että joutuisivat hylkäämään oman kielensä ja kulttuurinsa. Päinvastoin oman kielen ja kulttuurin tukeminen on kotoutumiseen liittyvä tavoite, ja sen katsotaan rikastuttavan yhteiskuntaa. Useimmiten integroituva muuttaja identifioituu omaan vähemmistöön, mutta toimii aktiivisesti myös valtaväestön ehdoilla. (Ikäläinen & Martiskainen & Törrönen 2003, 22.)

Oman identiteetin vahvistaminen, äidinkielen ja kulttuurin säilyttäminen sekä oikea asenne uuden kotimaan kieltä ja kulttuuria kohtaan edesauttavat kotoutumista. Oman sekä uuden kotimaan kulttuurien tunteminen rikastuttaa, auttaa ylittämään kansalliset rajat ja arvioimaan maailmassa tapahtuvia asioita eri näkökulmista sekä ymmärtämään paremmin erilaisia ihmisiä ja kulttuureja. (Rynkänen 2002, 172.) Kieli on tärkeä osa kulttuuria. Äidinkielen säilyttäminen ja siirtäminen seuraavalle sukupolvelle on tärkeää myös maahanmuuttajille. (Räty 2002, 154.)

Kotoutumista kuvaa kotoutumiskaari, joka on kehitetty Suomen Punaisen Ristin Kotipolku-hankkeeseen työkaluksi (ks. LIITE 2). Maahanmuuttajien kotoutumisessa vaikuttaa moni asia ja ne ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Maahanmuuttajien kotoutumiseen vaikuttavat maahanmuuton syy, asenteet, normatiiviset tekijät sekä työmarkkinoiden tilanne. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Kotoutuminen (Pehkonen 2006, 77.)

Inhimillinen pääoma eli yksilön tiedot ja taidot sekä asenne- ja persoonallisuustekijät vaikuttavat hallussa oleviin elämän resursseihin. Kotoutumista hidastavia tekijöitä ovat kielitaidottomuus, työttömyys ja sosiaalisten kontaktien vähäisyys tai puutteellisuus. Pehkosen (2006) tutkimuksessa kerrotaan myös, että sosiaalisen pääoman syntyyn kantaväestön ja maahanmuuttajien kohtaamisessa vaikuttaa inhimillinen pääoma, yhteisön vastaanottavuus ja yhteisön sosiaaliset verkostot ja suhteet sekä yhteiskunnallinen tilanne. Sosiaalisen pääoman synty on siis riippuvainen yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta. Sosiaalinen pääoma vaikuttaa informaatiokanaviin ja yhteisöiden sisälle pääsyyn, siihen mitä tietoa

ja miten maahanmuuttaja saa ja kuinka yhteisöt ottavat uudet tulijat vastaan. Yhteisöjen avoimuus ja luottamuksellisuus antaa maahanmuuttajalle mahdollisuuden osallisuuteen ja sosiaalisten suhteiden syntyyn. (Pehkonen 2006, 76.)

Kaiken kaikkiaan kotoutumisen tavoitteena on hyvän elämän saavuttaminen, ja hyvinvoinnin osatekijät muodostuvat samoista aineksista kuin kantaväestölläkin: toimeentulosta, paikan löytämisestä, ihmissuhteista ja terveydestä. Näiden tekijöiden ollessa kunnossa, maahanmuuttajasta on tullut elämäänsä tyytyväinen kuntalainen. (Pehkonen 2006, 76.)

3.4 Akkulturaatio eli sopeutuminen

Kulttuuriin sopeutumisella eli akkulturaatiolla tarkoitetaan ilmiötä, jossa ryhmät, joilla on erilainen kulttuuritausta, tulevat suoraan, jatkuvaan kontaktiin toistensa kanssa, ja sen seurauksena joko kummankin tai vain toisen ryhmän kulttuurissa tapahtuu muutoksia. Akkulturaatiossa yksilö kokee muutoksia identiteetin tunteessaan, arvoissaan ja asenteissaan. (Alitolppa-Niitamo 1993, 29.)

Akkulturaatio alkaa yleensä sopeutumisena uuteen yhteiskuntaan: maahanmuuttaja oppii jonkin verran uutta kieltä selviytyäkseen arkipäiväisistä tilanteista ja tutustuu uuden yhteiskunnan erilaisiin instituutioihin ja niiden toimintatapoihin. Hän oppii vähitellen toimimaan itsenäisesti uudessa yhteiskunnassa. Uuteen kulttuuriin sopeutuminen on prosessi, joka etenee kullekin maahanmuuttajalle yksilöllisellä tavalla. Jokapäiväisessä elämässään maahanmuuttaja kohtaa monenlaisia valinnan mahdollisuuksia: mitä kieltä puhua, mitä syödä, miten pukeutua, miten asua. Näitä vaihtoehtoja tarjoavat hänen entinen, tuttu elämäntyylinensä sekä hänen uusi kulttuuriympäristönsä. (Alitolppa-Niitamo 1993, 29–30.)

Akkulturaatio on kaksisuuntainen prosessi, jossa kulttuuria muokataan ja kulttuuri muuttaa ihmistä. Sopeutumisprosessit ovat sekä psykologisia että sosio-kulttuurisia. Psykologinen akkulturaatio merkitsee pitkäaikaista muuton ja eri kulttuuriryhmien välisen kanssakäymisen aiheuttamia muutoksia, jotka koskevat yksilön identiteettiä, arvoja, käyttäytymistä, sosiaalisia suhteita ja mielenterveyttä. (Talib 2004, 43.)

John Berry (1986) on tarkastellut akkulturaatioprosessia (Kuvio 2) kaksisuuntaisena ilmiönä, jonka keskeisiä piirteitä ovat akkulturaatioasenteet tai – strategiat. Akkulturaatioasenteet perustuvat maahanmuuttajien kahteen kysymykseen antamiin vastauksiin. Ensimmäinen kysymys pohtii, ovatko yksilön oma kulttuuri-identiteetti ja arvot säilyttämisen arvoisia, ja toinen taas ryhmien välisiä kontakteja ja yksilön osallistumista uuteen yhteiskuntaan. Berry (1986, 307) kuvaa akkulturaatiota alkuperäisidentiteetin säilyttämisen halun ja kulttuuriryhmien välisen yhteydenpitohalun muodostamalla nelikentällä.

		<i>Haluaa säilyttää oman identiteetin ja kulttuurin.</i>	
		kyllä	ei
<i>Haluaa ylläpitää ryhmien välisiä suhteita.</i>	kyllä	integraatio	assimilaatio
	ei	separaatio	marginalisaatio

Kuvio 2: Akkulturaatioasenteet. (Berry 1986, 307.)

Assimilaatiossa maahanmuuttaja ei halua tai hänelle ei anneta mahdollisuutta säilyttää omaa kulttuuriaan ja kulttuuri-identiteettiään. Hän hakeutuu jatkuvasti kanssakäymiseen valtakulttuurin edustajien kanssa tai jos hänellä ei ole mahdollisuutta kanssakäymiseen oman etnisen ryhmänsä kanssa, puhutaan assimilaatiosta eli sulautumisesta uuteen kulttuuriin. (Alitolppa-Niitamo 1993, 32.)

Separaatiossa maahanmuuttaja arvostaa omaa syntyperäistä kulttuuriaan niin, että hän haluaa säilyttää sen ja kehittää sitä ja samalla haluaa välttää yhteyttä valtakulttuuriin. Tällöin on kyse valtakulttuurista eristäytymisestä eli separaatiosta. (Alitolppa-Niitamo 1993, 33.)

Integraatio on kyseessä silloin, kun maahanmuuttaja on halukas sekä säilyttämään oman alkuperäisen kulttuurin että olemaan tiiviissä kanssakäymisessä uuden kulttuurin kanssa. Tätä kutsutaan sopeutumiseksi eli integraatioksi valtakulttuurin ja alkuperäiskulttuurin välillä. (Alitolppa-Niitamo 1993, 33.)

Marginalisaatiossa maahanmuuttajalla ei ole halua tai mahdollisuuksia säilyttää omaa alkuperäiskulttuuriaan eikä myöskään mahdollisuuksia tai kiinnostusta pitää yhteyttä valtakulttuuriin tai sen edustajiin. Tätä ilmiötä kutsutaan marginalisaatioksi eli syrjäytymiseksi. (Alitolppa-Niitamo 1993, 33.)

Tutkimuksien mukaan venäjänkielisten samoin kuin kaksikielisten suomen- ja venäjänkielisten yleisimmät akkulturaation muodot olivat integraatio omiin ja kantaväestön verkostoihin tai eristäytyminen omiin etnisiin verkostoihin (Paananen 2005, 34). Kauemmin maassa olleet ovat maahanmuuttajalle hyvä tuki ja turva. He ovat omakohtaisesti kokeneet sopeutumisen ongelmat ja tietävät, mitkä asiat koetaan erilaiseksi ja pulmalliseksi uudessa kotimaassa. He voivat omalla kielellä kertoa uuden kotimaan tavoista ja toiminnasta. Oma etninen ryhmä on jatkossakin maahanmuuttajalle tärkeä sosiaalinen verkosto. Moni maahanmuuttaja on vapaa-aikanaan tekemisissä enimmäkseen maanmiestensä kanssa. Omassa etnisessä ryhmässä voi puhua omaa äidinkieltä ja viettää aikaansa kuten kotimaassa on totuttu. Ihmisillä on samoja kokemuksia ja sama kulttuuri. Omaa olemassaoloaan ei tarvitse selitellä. Myös lasten kasvatukseen tarvitaan tällaista toimivaa etnistä ryhmää, johon lapset voivat luontevasti samaistua. (Räty 2002, 112.)

4 KUINKA TUTKIMUS TOTEUTETTIIN?

Tässä luvussa kuvataan tutkimuksen toteutukseen liittyvät asiat. Aluksi tarkastellaan tutkimuksen tarkoitusta ja tutkimusongelmia, jonka jälkeen perehdytään käytettyihin menetelmiin ja kohdejoukkoon. Seuraavaksi tarkastelussa ovat aineiston analysointi sekä luotettavuuden arviointi.

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelmat

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia venäläisvanhempien mielipiteitä lasten kerhotoiminnasta monikulttuurisessa toimintakeskus Vatakassa Joensuussa. Tutkimusongelmana on selvittää vanhempien ajatuksia ja mielteitä venäläislasten toiminnasta Vatakassa. Pyrin saamaan selville minkälainen vaikutus toiminnalla on ollut perheille, mitä toiveita perheillä on toiminnalle tulevaisuudessa ja onko toiminnan jatkaminen edelleen tarpeellista. Tutkimusongelma muotoutui tilaajan eli monikulttuurisen toimintakeskus Vatakan tarpeiden pohjalta. Tutkimustulosten avulla toiminnan tarpeellisuutta tarkastellaan ja toimintaa mahdollisesti kehitetään.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Mikä merkitys venäläislasten kerhotoiminnalla Vatakassa on ollut toimintaan osallistuneille perheille?
2. Minkälaisia toiveita perheillä on lasten kerhotoiminnalle?
3. Onko toiminta tarpeellista myös jatkossa?

4.2 Tutkimusmenetelmä ja kohdejoukko

Kvalitatiivinen tutkimus auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta ja selittämään sen käyttäytymisen ja päätösten syitä. Siinä rajoitutaan yleensä pieneen määrään tapauksia, mutta ne pyritään analysoimaan mahdollisimman tarkasti. Tutkittavat valitaan usein harkinnanvaraisesti eikä tuloksilla pyritä tilastollisiin yleistyksiin. (Heikkilä 2008, 16.)

Opinnäytetyössäni käytin kvalitatiivista menetelmää aineiston keruuseen. Menetelmänä käytin teemahaastatteluja, ja haastattelin kohderyhmää kahdessa eri ryhmätilanteessa. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli saada tietoa vanhempien mielipiteistä lasten kerhotoiminnasta. Mielipiteiden tutkiminen onnistuu parhaiten haastatteluilla, koska siinä tutkija on suorassa yhteydessä haastateltavien

kanssa ja rento keskustelu tilanteessa on mahdollista. Haastattelutilanteessa on mahdollista tarkentaa kysymyksiä tai vastauksia tarvittaessa. Haastattelutilanne on vuorovaikutusta, jossa haastattelun osapuolet vaikuttavat toisiinsa. Haastattelu on osa normaalia elämää, joten normaalit fyysiset, sosiaaliset ja kommunikatioon liittyvät seikat vaikuttavat tilanteeseen. (Eskola & Suoranta 2008, 85.) Teemahaastattelulle on tyypillistä, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 203). Haastattelun edetessä haastatteliija varmistaa, että kaikki etukäteen päätetyt teema-alueet käydään haastateltavan kanssa läpi, mutta niiden järjestys ja laajuus vaihtelevat haastattelusta toiseen. Teemahaastattelu on muodoltaan avoin ja haastateltava pääsee halutessaan puhumaan varsin vapaamuotoisesti, jolloin kerätyn materiaalin voi katsoa edustavan vastaajien puhetta itsessään. (Eskola & Suoranta 2008, 86–87.)

Ryhmähaastattelussa on paikalla samalla kertaa useita haastateltavia ja tavoitteena on ryhmäkeskustelu tutkijan haluamista aiheista tai teemoista (Eskola & Suoranta 2008, 94). Ryhmähaastattelu on tehokas tiedonkeruumenetelmä, koska samalla saadaan tietoja usealta eri henkilöltä yhtä aikaa. Ryhmähaastattelun etuihin kuuluu, että haastattelutilanteessa ryhmä voi auttaa väärinymmärrysten korjaamisessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 205, 206.) Mielestäni tämä oli yksi merkittävä tekijä tutkimuksessani, koska haastattelin itselleni vieraan kulttuuriryhmän edustajia. Ryhmähaastattelussa osallistujat soveltavat siihen arkielämästäkin tuttua ryhmän vuorovaikutusta. Tilanteessa keskustelu kiertyy sen ympärille, mikä yksilöille on yhteistä ryhmän jäsenenä ja vuorovaikutus on luonnollista. (Alasuutari 2007, 152.)

Teemahaastattelut olivat paras menetelmä opinnäytetyöni tiedon keruuseen, sillä tutkimuksen aihepiirit olivat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto muotoutui haastatteluiden edetessä. Haastatteluiden aikana kävimme kaikki aihepiirit läpi, mutta kysymysten järjestys ja tarkka muoto vaihtelivat haastatteluissa. Teemahaastattelussa haastateltavat kertoivat mielipiteitään avoimesti ja omin sanoin, ja mielestäni tämä tukee tutkimuksen tavoitteita.

Haastattelut toteutettiin kahdessa ryhmässä ja eri päivämäärinä. Haastatteluiden toteuttaminen ryhmissä oli paras vaihtoehto kohdejoukolla ja tutkimukselle,

sillä haastateltavat ovat keskenään tiivis ryhmä ja he ovat tunteneet toisensa jo kauan. Haastattelutilanteessa he pystyivät olemaan rennosti ja vastaamaan luonnollisesti. Lisäksi haastatteluilla halusin tuoda vanhempien välille vuoropuhelua kerhosta ja siihen liittyvistä aiheista. Haastateltavissa ryhmissä keskustelua ja erilaisia mielipiteitä esiintyi luontevasti.

Tutkimukseni tarkoituksena on kuvata venäläislasten kerhon toimintaa vanhempien näkökulmasta, ja se onnistuu parhaiten haastattelemalla vanhempia. Haastattelun avulla saadaan monenlaista tietoa toiminnasta ja sen käyttäjistä. Haastatteluihin osallistui yhteensä kuusi venäläistä vanhempaa, joiden lapsi osallistuu säännöllisesti Vatakassa järjestettävään venäläislasten käsityökerhoon. Haastateltavista viisi oli naisia ja yksi mies. Haastatteluun osallistuneiden vanhempien lapsista viisi oli tyttöjä ja yksi poika ja he ovat iältään 4-7-vuotiaita. Ennen aineiston keruuta olin muutamia kertoja seuraamassa kerhon toimintaa. Kerhon aikana tutustuin sen toimintaan, lapsiin ja vanhempiin. Tutustumalla kerhon toimintaperiaatteisiin pystyin kohdistamaan haastattelukysymyksiäni tiettyihin aihealueisiin. Lisäksi tutustumalla vanhempiin loin luottamusta heihin jo etukäteen, joten haastatteluiden tekeminen oli helpompaa ja luonnollisempaa.

4.3 Aineiston analysointi

Laadullisen aineiston analyysin tarkoitus on luoda aineistoon selkeyttä ja siten tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysillä pyritään aineisto tiivistämään kadottamatta silti sen sisältämää informaatiota; päinvastoin pyritään informaatioarvon kasvattamiseen luomalla hajanaisesta aineistosta selkeää ja mielekästä. (Eskola & Suoranta 2008, 137.) Haastatteluista saamastani aineistosta pyritään saamaan selville: minkälainen vaikutus lasten toiminnalla on ollut lapsiin ja perheiden elämään, mitä toiveita heillä on toimintaa kohtaan ja kuinka sitä kehitetään tulevaisuudessa.

Aineiston analysoinnin aloitin litteroimalla haastatteluaineistot. Tämän jälkeen tutustuin aineistoihin lukemalla ne useampaan kertaan. Aineistoihin tutustumisen jälkeen teemoittelin aineistot ja siinä käytin apuna värikoodausta. Aineistoista korostui selkeästi neljä eri teemaa, joita käytin myös aineistoja purkaessa.

Aineistosta voi nousta esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Teemoittelun tarkoituksena on pyrkimys löytää ja erotella tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet. (Eskola & Suoranta 2008, 174.) Teemoittelun avulla erottelin aineistot neljään eri teemaan, jotka tukevat tutkimusongelmien ratkaisua. Aineistojen analysoinnissa käytettävät teemat ovat: kerhon toiminnan nykytilanne, kerhon merkitys perheille, toiveet toiminnasta ja tulevaisuus.

4.4 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kuvaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita. Tutkijan tulee kertoa aineiston tuottamisen olosuhteet ja paikka, jossa aineisto kerättiin. Samoin tulee kertoa myös haastatteluihin käytetty aika, mahdolliset häiriötekijät, virhetulkinnat haastattelussa ja myös tutkijan oma itsearviointi tilanteesta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 227.)

Opinnäytetyötäni koskevat ryhmähaastattelut suoritin monikulttuurisessa toimintakeskus Vatakassa. Haastattelut suoritin vapaaksi järjestetyssä ohjaajien työhuoneessa, joka oli rauhallinen ja neutraali tila. Työhuone oli erillään lasten kerhotilasta, joten häiriötekijöitä haastattelussa ei ollut. Paikka ja kerhon toiminta olivat kaikille entuudestaan tuttuja. Haastatteluissa toimin itse haastattelijana, ja olin tutustunut haastateltaviin vanhempiin aiemmilla kerhokerroilla. Haastatteluiden aluksi kaikilta haastateltavilta pyydettiin kirjallisesti lupa haastatteluun ja sen nauhoittamiseen. Haastateltaville myös selvennettiin, että heidän vastauksensa käytetään opinnäytetyöhöni ja heidän anonymiteettinsä säilyy koko prosessin ajan. Ennen haastattelua kerroin tarkasti haastattelukäytänteistä ja keskustelemalla loin luonnollisen tunnelman haastattelua varten.

Ryhmähaastattelut toteutettiin monikulttuurisessa toimintakeskus Vatakassa 2. ja 9. joulukuuta 2010. Haastateltavia ryhmiä oli kaksi: toisessa ryhmässä oli neljä naista ja toinen ryhmä koostui yhdestä miehestä ja yhdestä naisesta. Haastattelutilanteissa paikalla olivat ainoastaan haastattelija sekä haastateltavat. Haastattelut pidettiin pääasiassa suomen kielellä, mutta toisessa haastattelussa

oli lisäksi mukana venäjän kielen tulkki. Haastattelut olivat kestoaltaan noin 35 minuuttia.

Tutkimuksen luotettavuutta loivat monet seikat: tutkimuksen tekijänä toimin itse haastattelijana ja olin tutustunut haastateltaviin ennen haastatteluja. Toisessa haastattelussa oli tulkkina Vatakan koordinaattori Svetlana Koistinen, ja tuttu ihminen tulkkina auttoi rennon ilmapiirin luomisessa haastattelutilanteessa. Molemmissa haastatteluissa käytin samoja kysymyksiä, joita muotoilin hieman eri tavalla riippuen haastateltavien kielitaidon tasosta tai tulkkauksesta. Myös kysymysten järjestys muuttui molemmissa haastatteluissa. Haastatteluiden jälkeen kävin itse haastatteluaineistoa läpi ja litteroin sen.

Vatakassa järjestettävään lasten toimintaan osallistuu vaihtelevasti noin 7-9 lasta. Haastatteluihin osallistui yhteensä kuusi vanhempaa, joiden lapset osallistuvat kerhoon säännöllisesti. Haastatteluihin osallistuvien vanhempien määrä on siis noin puolet tutkittavasta joukosta, joten tuloksista saa kattavan kuvan kerhon toiminnasta ja sen merkityksistä perheille. Haastattelutulokset kuvaavat hyvin tutkittua toimintaa ja vanhempien mielipiteitä. Mielipiteissä on eroja ja tuloksissa on monenlaisia näkemyksiä. Haastatteluja purkaessa tuloksissa alkoi kertaantua myös samoja asioita, joten lisätutkiminen ei olisi ollut mielekästä. Lisäksi toimintaan osallistuu ainoastaan venäläisiä perheitä, joten suuria kulttuurisia eroja haastatteluissa ei ilmennyt.

Aineiston keruu ja analysointi sujui mielestäni hyvin, ja sain tuotettua arvokasta tietoa toiminnasta. Haastateltavat olivat alkukankeuden jälkeen aktiivisesti mukana tutkimuksen tekemisessä ja osallistuivat haastatteluihin mielellään. Tutkijana olin ajatellut suurempaa otosta haastateltavista, mutta oma aikatauluni ja osallistujien halukkuus rajoittivat haastateltavien määrää. Tutkimukseni osoitautui hankalaan ajankohtaan, sillä kerho oli jäämässä joulutauolle ja haastattelut täytyi pitää ennen taukoa. Lisäksi kaikki vanhemmat eivät olleet kiinnostuneita tutkimuksesta, ja haastatteluihin osallistui vain kiinnostuneet vanhemmat. Kahdesta haastattelutilanteesta kertyi aineistoa hyvin, mutta aineisto olisi voinut paikoin olla monipuolisempaa. Lisäksi vanhempien välille olisi voinut tulla enemmän keskustelua aiheista, mutta haastattelussa en halunnut johdatella heitä vastauksiin.

Maahanmuuttajalasten vapaa-ajan toiminnot kattavat lukuisia muita etnisiä ryhmiä, jotka tuovat mukanaan omat persoonallisuutensa mielipiteisiin ja kokemuksiin. Tämän vuoksi on syytä pohtia kulttuurisia eroja tuloksia vertaillaessa muihin samankaltaisiin toimintoihin. Tuloksista ilmenee oman äidinkielen ja kulttuurin merkitys maahanmuuttajaperheille, ja uskon tämän olevan tärkeää myös muissa etnisissä ryhmissä.

5 MITÄ SAATIIN SELVILLE?

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimustuloksia erilaisten teemojen avulla. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään toiminnan nykytilannetta: miksi lapset ovat mukana toiminnassa? Toisessa alaluvussa tarkastelun alla on toiminnan merkitys ja hyödyt perheille: onko toiminta auttanut sopeutumisessa Suomeen ja mikä merkitys oman äidinkielen ja kulttuurin tukemisella on? Kolmannessa alaluvussa on perheiden toiveita toiminnalle tulevaisuudessa: minkälaista toimintaa he haluavat? Kenelle toiminnan pitäisi olla suunnattu? Neljäs alaluku käsittelee toiminnan tulevaisuutta: onko toiminta tarpeellista jatkossa? Osallistuvatko perheet edelleen toimintaan? Tutkimustuloksien jälkeen olen pohtinut: minkälaisia johtopäätöksiä aineiston analysointi on tuonut esille. Käyttämäni lainaukset ovat haastatteluaineistoista poimittuja ja haastateltavat olen koodannut numeroin.

5.1 Nykytilanne

Venäläislapsille tarkoitettu käsityökerho on toiminut Joensuussa nyt vuoden verran. Se aloitti toimintansa vuoden 2010 alussa ja on toiminut Monikulttuurisen toimintakeskus Vatakan tiloissa kerran viikossa.. Suurin osa haastatteluun osallistuneiden vanhempien lapsista ovat olleet kerhon toiminnassa alusta alkaen. Kerho toimii venäjän kielellä ja toimintamuotoina käytetään kädentaitoja. Kerhon tavoitteena on lasten oman äidinkielen ylläpitäminen sekä kädentaitojen opettaminen.

Haluaisivat käydä useammin. Mutta yksi kerta viikossa ja odottavat joka viikko. Ja nyt he ymmärtävät enemmän väristä, piirustuksesta enemmän kuin aikaisemmin. (H5)

Vanhemmat kertoivat perheiden harrastavan monipuolisesti kaikkea, mutta suurin osa harrastuksista rajoittuu omaan kotiin. He kertoivat harrastavansa muun muassa maalausta, erilaisia pelejä, tanssia ja leikkimistä. Monelle perheelle Vatakassa toimiva kerho on ainut harrastus kodin ulkopuolella. Haastattelutilanteessa vanhemmat kertoivat lastensa pitävän kerhosta kovasti. Useimmat vanhemmista kuitenkin totesivat, että kerran viikossa on liian harvoin tällaiselle harrastukselle. Vanhemmat kertoivat, että lapset ovat selvästi kehittyneet käden- taidoissa kerhossa aloittamisen jälkeen. Lapset ymmärtävät enemmän taiteen tekemisestä ja värimaailmasta ja ovat kotona rauhallisempia.

Hän tarvitsee kommunikointia muiden lasten kanssa.(H3)

Suurin osa lapsista on osallistunut toimintaan alusta alkaen. Suurinta osaa perheitä yhdistää samanlainen elämäntilanne ja Suomeen muuttamisen syy. Valtaosa kerhoon osallistuvien perheiden äideistä on kotoisin Venäjältä ja he ovat muuttaneet Suomeen suomalaisen miehen vuoksi. Tämä näkyy myös perheiden tarpeissa ja syissä toimintaan osallistumisesta. Maahanmuuttajat, joiden puoliso oli suomalainen, hakivat omasta etnisestä ryhmästään lähinnä vahvistusta omalle kulttuuriselle identiteetilleen sekä kokemusten vaihtoa (Pehkonen 2006, 69). Monissa perheissä venäjänkielisen äidin lapset eivät puhu tai puhuvat huonosti venäjää. Vanhemmilla ei ole monesti taitoa opettaa venäjän kirjakieltä lapsilleen. (Rynkänen 2002, 170.) Perheet tarvitsevat kommunikointia muiden samankielisten kanssa ja kerho on myös oiva tapa löytää uusia ystäviä omasta etnisestä ryhmästään. Lisäksi lapset ja aikuiset tarvitsevat myös kontakteja oman ikäistensä parissa vertaistuen saamiseksi.

Kysyttäessä toimintaan osallistumiseen vaikuttaneista syistä, vastaukset olivat moninaiset. Vanhempien mielestä lapset tarvitsevat saman ikäisiä kavereita ja paikan, jossa puhua venäjää muidenkin kuin omien vanhempien kanssa. Lisäksi eräs äiti toi poikansa kerhoon naapureiden suosituksesta ja toinen taas piirustusharrastukset vuoksi. Kaikki haastatteluun osallistuneet vanhemmat olivat kuitenkin samaa mieltä venäjän kielen merkityksestä valita juuri tämä kerho lapsen harrastukseksi.

Kerhossa kaikki puhuvat venäjän kieltä. Ja heidän ei saa unohtaa se kieli.(H5)

Jeskasen (2001) tutkimuksessa venäjänkieliset vanhemmat pitivät äidinkielen opettamista lapsilleen tärkeänä, koska lapset eivät hallinneet kieltä vielä tarpeeksi hyvin. Tekemissäni haastatteluissa havaitsin saman ilmiön. Vanhemmat pitivät kielen oppimista ja kerhon merkitystä siinä tärkeänä. Suurin osa kerhoon osallistuvista lapsista on alle kouluikäisiä, joten heidän venäjänkielen taitonsa ei ole aivan moitteeton. He haluavat, että lapset oppivat puhumaan ja kirjoittamaan venäjän kirjakieltä. Oman äidinkielen hallinta on perusta uuden kielen oppimiselle, joten venäjän kielen osaaminen näille lapsille on tärkeää (Räty 2002, 156).

5.2 Toiminnan merkitys perheille

Venäläislapsille tarkoitetun kerhon suosio on ollut tasaista alusta alkaen ja samat perheet ovat mukana toiminnassa viikoittain. Toiminnasta on lapsille ja perheille monenlaista hyötyä ja sen merkitys on kotoutumisen kannalta suuri. Perheet saavat toiminnan kautta kontakteja uusiin ihmisiin ja kokevat elämänsä mielekkääksi myös uudessa kotimaassa.

Kyllä se auttaa, koska täällä tapahtuu muiden vanhempien kanssa sellainen yhteisö ja viettää ja tapaavat ja vaihtelevat kokemuksia ja he järjestävät lapsille näitä juhlia ja erilaisia tapahtumia.(H6)

Haastattelussa vanhemmat kertoivat, että lasten toiminta on auttanut heitä Suomessa asumisessa monella eri tavalla. Erityisesti oman etnisen ryhmän tuella on ollut positiivinen vaikutus kotoutumiseen. Kerhossa he tapaavat muita venäläisiä perheitä, jotka ovat samassa tilanteessa, maahanmuuttajina Suomessa. Vanhemmat kaipaavat vertaistukea maanmiehiltään ja he voivat auttaa toisiaan sopeutumaan paremmin Suomeen. Tutustuessani haastateltaviin perheisiin huomioin näiden vanhempien tiiviin yhteisön ja hyvän ryhmähengen. He olivat kaikki ystäviä keskenään ja yhteisön merkitys heille on todella suuri.

Toisten vanhempien tapaaminen lasten kerhon aikana on vanhemmille tärkeää omaa aikaa. He keskustelevat ajankohtaisista asioista ja antavat neuvoja toisil-

leen. He kertoivat, että muilta vanhemmilta voi kysyä aina neuvoa tai apua, jos on tarve. Esimerkkinä he mainitsivat tilanteen, jossa muut saivat tietoa Joensuuissa järjestettävästä tapahtumasta eräältä vanhemmalta. Ilman tätä tietojen jakamista he olisivat jääneet paitsi monista tapahtumista. Lisäksi vanhemmat kokivat oman aikansa myös rentouttavana, koska siellä saa viettää aikaa samaan etniseen ryhmään kuuluvien aikuisten kanssa.

Pehkosen (2006) tutkimuksessa maahanmuuttajat totesivat sosiaalisten suhteiden antavan henkistä tukea, palveluja, tietoa, uusia ihmissuhteita ja materiaalista apua. Oma etninen ryhmä palvelee maahanmuuttajaa informaation saamisessa, oman äidinkielen käyttämisessä ja kulttuuriperinteen siirtämisessä lapsilleen. (Pehkonen 2006, 68.) Merkittävä sopeutumista edistävä seikka on turvallisuuden tunne, ja juurtumista helpottavat muun muassa sosiaalinen tuki ja kulttuurien samankaltaisuus. Maahanmuuttajan on hyvä pitää yhteyksiä maanmiehiinsä, joilta saa tukea ja turvallisuuden tunnetta. Maahanmuuttajien yhteiset kokemukset, muistot ja kulttuuriperintö ovat pohja selviytymiselle, josta löytää apua uudessa ympäristössä. (Pitkänen 1998, 24.)

Kun sinä olet vain kotona, ja sinulla ei ole kommunikointia kenenkään kanssa, se on vähän hankalaa. Et voi puhua omaa kieltäsi, se on vaikeaa. Ja lapselle se on aika paha, jos kommunikoi vain vanhemmille. Meistä kaikista tulee hulluja yhdessä. Joten nyt hän on enemmän rauhallinen ja ei negatiivinen koska hän käy erilaisissa kerhoissa. (H3)

Vanhemmat kertoivat, että kerhon avulla he ovat rakentaneet itselleen tiiviin etnisen yhteisön. Lapset ja vanhemmat ovat saaneet uusia ystäviä kerhon avulla ja he voivat kommunikoida omalla äidinkielellään heidän kanssaan. Vanhempien kanssa käydyt keskustelut eivät riitä lapselle kielitaidon perustaksi. Siihen tarvitaan monipuolisempaa kielenkäyttöä ja kommunikaatiota. Kodin ulkopuolella lapset saavat erilaista kokemusta ja tietoa äidinkielellään. Perheet tarvitsevat siis tukea lasten kielelliseen kasvatukseen. (Räty 2002, 155.) Kerhossa lapset voivat kommunikoida omalle kehitystasolleen ominaisella tavalla muiden lasten kanssa. He voivat kehittää venäjän kieltään leikeissä, puuhastelussa ja keskusteluissa kavereidensa kanssa. Useiden haastatteluun osallistuneiden vanhempien lapset ovat päivisin suomalaisessa koulussa tai päiväkodissa, ja siellä he

puhuvat suomea. Vapaa-ajalla on virkistävää puhua omaa äidinkieltänsä ja saada kokemusta molempien kielten käytöstä arjessa.

Ja se on tärkeä, koska meidän pitää tietä ketä me olemme. Se on hyvä.(H4)

Tässä kerhossa tytöt voivat leikkiä, miten haluavat. Voivat keskustella miten haluavat, mistä haluavat.(H5)

Kotoutumislaissa on määritelty maahanmuuttajan oikeus saada tukea oman äidinkielen ja kulttuurin ylläpitämiseen (Finlex 2011). Nämä auttavat maahanmuuttajaa kotoutumaan uuteen kulttuuriin ja kotimaahansa. Venäläislasten käsityökerhon tavoitteina on tukea lasten oman äidinkielen hallintaa ja tutustuttaa heitä venäläiseen kulttuuriin. Vanhemmat pitävät tärkeänä venäjän kielen osaamista sekä kulttuurintuntemusta. Useat vanhemmat arvostavat erityisesti sekä suomen että venäjän kielen taitoa, koska kaksikielisyyttä arvostetaan ja se luo enemmän mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Vanhempien mielestä lapsille tekee hyvää kommunikoida samaa kieltä puhuvien kanssa, koska tällöin kommunikointi on luonnollista ja helppoa. Kerhossa he puhuvat aina paljon, koska omalla äidinkielellä puhuminen on vapauttavaa eikä tarvitse koko ajan miettiä mitä puhuu.

Oman kielen ja kulttuurin oppimista kerhossa pidettiin yhtenä tärkeimmistä hyödyistä. Useat vanhemmat haluavat opettaa lapsilleen venäläistä kulttuuria ja kerhon toiminta tukee tavoitetta. He mainitsevat myös, että on tärkeää tuntee oma kulttuuri, koska on kotoisin Venäjältä ja siellä asuu paljon sukulaisia. Sukulaisiin on helpompi olla yhteydessä, kun tuntee tavat. Lisäksi yksi vanhempi mainitsi, että on tärkeää säilyttää oma kieli ja kulttuuri, jos vaikka muuttaa takaisin Venäjälle tulevaisuudessa. Monikulttuurisuus oli kaikkien haastateltavien mielestä hieno ja tavoiteltava asia, jota he haluavat vaalia asuessaan Suomessa.

5.3 Toiveet

Vanhemmat ovat pääosin tyytyväisiä kerhon ja Vatakan tämänhetkiseen toimintaan. Heidän mielestään on hyvä, että lapsille on harrastustoimintaa ja sisällöt ovat tällä hetkellä riittäviä. Tulevaisuudessa he toivovat, että tämän hetkinen

lasten toiminta jatkuu, mutta myös lisää toimintaa lapsille toivottiin. Toiveina oli, että venäjänkielisille lapsille olisi enemmän kerhoja muun muassa tanssikerho. Tällä hetkellä Vatakassa toimii tanssikerhoja vain aikuisille, mutta myös lapset ovat halukkaita harrastamaan liikuntaa. Liikunnallisia toimintoja toivottiin myös aikuisille, kuten jalkapallo- tai lentopallo – kerhoja.

Haluaisin, että Vatakassa olisi semmoisia yhteisoloja, esim. kun lapset ja vanhemmat yhdessä järjestävät retkiä tai juhlia yhdessä.(H6)

Haastattelussa useimmat vanhemmat toivoivat Vatakan järjestävän enemmän toimintaa perheille sekä äideille ja lapsille yhdessä. Perheille toivottiin yhteisiä retkiä ja juhlatapahtumia. Tällä hetkellä vanhemmat järjestävät juhlia keskenään venäläisen juhlaperinteen mukaisesti, mutta he toivovat yhteisiä juhlia muiden perheiden kanssa kulttuuritaustasta huolimatta. Äideille ja lapsille toivottiin yhteistä käsityökerhoa, jossa voisi opetella kädentaitoja ja lapset saisivat yhteistä tekemistä äitien kanssa.

Vatakassa on tällä hetkellä laaja tarjonta harrastusmahdollisuuksia aikuisille. Viikoittain toimii muun muassa erilaisia tanssi- ja kielikursseja. Haastatteluun osallistuneet vanhemmat toivoivat näiden lisäksi Vatakan tarjoavan kursseja suomalaisesta kulttuurista. Vanhemmat kertoivat saavansa tietoa Suomesta ja kulttuurista jonkin verran koulusta, mutta heidän mielestään se ei ole riittävä tieto ulkomaalaiselle, joka asuu pysyvästi Suomessa. Toiset vanhemmat taas ovat koulu- ja työelämän ulkopuolella, joten heidän tietonsa suomalaisesta kulttuurista on oman etsinnän varassa. Tietoa taas on vaikea löytää, jos Suomen kielen taito ei ole riittävän hyvä. Suomalaisen kulttuurin ja tapojen tunteminen auttaa ymmärtämään suomalaisia, Suomen yhteiskuntarakennetta ja tapakulttuuria. Monelle maahanmuuttajalle esimerkiksi Suomen sosiaaliturvajärjestelmä voi olla monimutkainen aihe. Maahanmuuttaja tarvitsee sekä suomalaisen kulttuurin tuntemusta että kielitaitoa, jotta hän voi olla yhteiskuntamme täysipainoinen jäsen (Räty 2002, 127). Suomalaisuuden ja paikallisen kulttuurin tunteminen edesauttaa maahanmuuttajia myös kotoutumaan ja viihtymään Suomessa.

Haastattelussa kysyin haastateltavilta mielipidettä Vatakassa järjestettävän toiminnan kieleen. Tällä hetkellä lasten toiminta Vatakassa on ainoastaan venä-

jänkielistä, ja suurin osa aikuisten toiminnasta tapahtuu suomeksi. Toiveet toiminnan kielestä jakoivat haastateltavien mielipiteet. Kolme vanhempaa piti suomenkielisen toiminnan olevan paras vaihtoehto niin lasten kuin aikuisten harrastuksille. Heidän mielestään toiminnan täytyi olla suomenkielistä, koska he asuvat tällä hetkellä Suomessa ja kielen oppiminen on tärkeää. Kaksi vastaajista oli sitä mieltä, että venäjänkielinen toiminta on paras vaihtoehto. Nämä vanhemmat olivat asuneet Suomessa hyvin vähän aikaa, ja suomen kielen taito oli tämän vuoksi olematonta. Heidän mielestään kotoutuminen lähtee sujumaan paremmin, kun voi ensin kiinnittyä venäjänkieliseen yhteisöön ja tämän jälkeen alkaa opiskella suomea. Haastateltavista yksi halusi toiminnan olevan sekä venäjän- että suomenkielistä. Hän pitää tärkeänä molempien kielten sujuvaa osaamista ja sen vuoksi toivoi kaksikielistä ryhmää.

Ainoastaan omalla äidinkielellä tapahtuvan toiminnan haittana on uhka separaatiosta, eli tilanteesta, jossa maahanmuuttaja ei kykene luomaan yhteyttä ympäröivään yhteiskuntaan vaan säilyttää ainoastaan omaa kulttuuriaan. Tämän vuoksi tavoiteltava sopeutumisen muoto on integraatio, jossa pystytään säilyttämään oma kulttuuri valtakulttuurin rinnalla. (Räty 2002, 126). Tutkittava venäjänkielinen kerho on kuitenkin täysin perusteltua, sillä äidinkielen hallinta on perusta uuden kielen oppimiselle. Parhaiten valtakielen oppivat sellaiset maahanmuuttajalapset, jotka osaavat myös hyvin omaa äidinkieltään. Vapaa-ajan toiminta on siis hyödyllistä maahanmuuttajille, tapahtuipa se suomen kielellä tai maahanmuuttajan äidinkielellä. (Räty 2002, 156.)

Totta kai vaikka kuka voi tulla. Ei me voida tehdä sellainen suljettu ryhmä. (H2)

Kysyin haastattelussa vanhempien mielipidettä siitä, tulisiko tiettyjen toimintojen olla pelkästään venäläisille sallittuja vai kaikille avoimia. Kaikki haastateltavat pitivät avoimia ryhmiä sopivampana vaihtoehtona toiminnalle. Heidän toiveenaan on tutustua uusiin ihmisiin ja oppia suomen kieltä, ja se onnistuu parhaiten avoimissa ryhmissä. Lisäksi he kokivat kielteisenä ihmisten erottelun kulttuuritaustan perusteella.

Maahanmuuttajien integraation tarkoituksena on tavoite pitää yllä hyviä suhteita oman ryhmänsä ja valtaväestöä edustavien kanssa. Integraation avulla voidaan saavuttaa monikulttuurinen identiteetti, jonka voidaan ymmärtää koostuvan erilaisista kielistä ja kulttuureista. Yksilö voi rakentaa perheen edustaman kulttuuri-identiteetin rinnalle uuden tai uusia identiteettejä. (Paavola & Talib 2010, 66.) Haastatteluun osallistuneet vanhemmat olivat myönteisiä yhteistyölle muiden kulttuurien kanssa, ja se edistää heidän integraatiotaan maahanmuuttajina. Koutoutumistutkimuksen mukaan ne maahanmuuttajat, jotka tapasivat usein omaan etniseen ryhmään kuuluvia, tapasivat usein myös suomalaisia (Liebkind, Mannila, Jasinskaja-Lahti, Jaakkola, Kyntäjä & Reuter 2004, 189). Toiminta venäläislasten kerhossa voi siis edesauttaa integroitumisen onnistumisessa.

Jos jotain aikuisillekin. Tai vaikka kun lapset ovat siellä toiminnassa. (H2)

Venäläislasten toimintaan osallistuvista vanhemmista suurin osa on naisia ja haastateltavista yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat naisia. Tutustuessani näihin vanhempiin olen huomannut heidän hyvän yhteishenkensä ja ystävyytensä. Lasten kerhon aikaan vanhemmat yleensä istuvat keittiössä juttelemassa, lukemassa lehtiä tai lähtevät kaupungille hoitamaan asioita. Vanhemmat kertoivat keksivänsä aina jotain tekemistä kerhon ajaksi, mutta suurin osa vanhemmista toivoi ohjattua toimintaa. He kertovat, että muiden vanhempien seurassa on mukava jutella vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvistä asioista ja vaihdella neuvoja ja kokemuksia. He ovat myös ystävyystyneet toistensa kanssa toiminnan myötä. Vertaistuki on siis näille vanhemmille erityisen tärkeää.

Oma etninen ryhmä tukee maahanmuuttajan etnisen identiteetin ja persoonallisuuden säilymistä ja auttaa tällä tavoin maahanmuuttajaa henkisen tasapainon ylläpitämisessä maahanmuuton jälkeen. Omalla äidinkielellä kommunikointi ilmentää muuttajan kokonaispersoonallisuutta monipuolisesti ja tukee henkistä hyvinvointia. Etniseen ryhmään kuuluminen tyydyttää myös henkilön yhteenkuuluvuuden ja turvallisuuden tarvetta uudessa ympäristössä. (Liebkind ym. 2004, 97.)

5.4 Tulevaisuus

Venäläislasten toiminta jatkaa toimintaansa ainakin keväällä 2011. Toiminnan jatkamisesta päätetään aina lukukausi kerrallaan ja kevään 2011 toiminta on siis turvattu. Toiminta on ollut vilkasta alusta alkaen ja kävijöitä kerhossa on riittänyt. Syksyllä 2010 kävijämäärä on ollut keskimäärin seitsemän lasta jokaisella kerralla. Kerhoon osallistuneet ovat olleet hyvin pitkälti samoja koko lukukauden ajan, mutta uusiakin tulokkaita on mukaan mahtunut.

Kyllä, se on kivaa, että on paikka johon tulla.(H3)

Haastattelussa kysyin vanhemmilta, pitäisikö toimintaa jatkaa myös tulevaisuudessa. Kaikki vanhemmat olivat sitä mieltä, että toiminta on erittäin tärkeää ja sen täytyy jatkua myös tulevaisuudessa. Lisäksi kaikki vanhemmat yhtä lukuun ottamatta aikoo tuoda lapsensa toimintaan myös kevätlukukaudella. Kysyin vanhemmilta myös syitä toiminnan jatkuvuuden tärkeyteen, ja vastauksia tuli jälleen monenlaisia. Vanhempien mielestä on kivaa, että on paikka johon tulla ja tuoda lapsensa kerhoon, lisäksi pidettiin tärkeänä oman kulttuuriryhmän välistä vapaa-ajan toimintaa ja ylipäättänsä lasten harrastustoiminnan mahdollisuuksia.

Haluaisin, että suomalaisia lapsia olisi mukana, koska haluaisin, että he kehittävät heidän luovuutta ja mielikuvitusta.(H6)

Kerhon ohjaajaa haastatellessa hän kertoi toiveestaan saada myös suomalaisia lapsia mukaan toimintaan. Hän kertoi kokemuksistaan suomalais-venäläisestä koulusta, jossa lapset harrastivat taiteita kulttuuritaustasta huolimatta. Hän uskoo, että jokaisessa lapsessa asuu taiteilija ja hänen toiveenaan olisi monikulttuurinen lasten käsityökerho. Hänen mielestään toiminnan jatkuvuus on tärkeää, että lapset saisivat harrastaa ja näin kehittää luovuuttaan ja mielikuvitustaan. Toiminnan jatkuvuuden kannalta on ilmeisen tärkeää, että sama ohjaaja jatkaa toimintaa myös tulevaisuudessa sillä hän on vanhempien kesken hyvin pidetty ohjaaja ja ammattitaitoinen. Toiminnan tulevaisuus näyttää siis ainakin tarpeellisuuden perusteella valoisalta. Toimintaan osallistuvat vanhemmat ovat halukkaita tuomaan lapsensa edelleen kerhoon ja pitävät toimintaa tärkeänä.

Toiminnan tarve voi myös kasvaa tulevaisuudessa lisääntyvän maahanmuuton vuoksi.

5.5 Johtopäätökset

Haastateltavien vastauksista voi nähdä selkeästi, miksi perheet osallistuvat kerhoon ja mitä hyötyä he ovat saaneet siitä. Lisäksi tuloksista selviää perheiden toiveita toimintaa kohtaan sekä tulevaisuudensuunnitelmista. Tulokset kertovat, että lasten kerhotoiminta Vatakassa on tarpeellista ja sitä tulisi jatkaa myös tulevaisuudessa.

Venäläisperheiden osallistuminen lasten kerhoon on tällä hetkellä aktiivista ja säännöllistä. Kerhoon osallistuu viikoittain samoja perheitä ja aika ajoin toimintaan liittyy myös uusia lapsia. Lasten kerho toimii Vatakassa kerran viikossa, ja toistaiseksi tilat ja aika on riittänyt toiminnalle. Jos kiinnostuneiden määrä kasvaa, toimintaa pitää mahdollisesti laajentaa. Maahanmuuttajalapsille suunnattua toimintaa kaivataan varmasti Joensuun seudulla, mutta tällä hetkellä toiminta on vähäistä. Maahanmuuttajaperheiden kotoutumisen tuesta Suomessa vastaavat päiväkotit, koulu ja neuvola (Räty 2002, 164). Maahanmuuttajalapsiin voisi kiinnittää enemmän huomiota ja heille kohdennettua vapaa-ajan toimintaa tulisi lisätä. Tämä edistäisi perheiden ja lasten kotoutumista tukemalla heidän omaa kulttuuriaan.

Tutkimuksen tuloksista selvisi, että toiminnasta on ollut perheille monenlaista hyötyä. Vanhemmat kertoivat, että tärkeä syy toimintaan osallistumiselle on kerhon toimintakieli: venäjä. Kerhossa lasten venäjän kielen taitoa tuetaan ja he voivat harjoittaa sitä kommunikoimalla muiden lasten kanssa. Kerhon tarkoituksena on myös tutustuttaa lapset venäläiseen kulttuuriin ja se koettiin myös hyödylliseksi. Vanhemmat ovat mielissään toiminnasta syntyneistä verkostoista muiden perheiden kanssa, jonka myötä sekä vanhemmat että lapset ovat saaneet uusia ystäviä. Maahanmuuttajalle oman etnisen ryhmän tuki on tärkeä kotoutumisen onnistumisessa ja tällainen kerhotoiminta edesauttaa sitä.

Haastatteluun osallistuneet vanhemmat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä Vatakan järjestämään toimintaan. Heidän mielestään toimintaa on tarjolla monipuoli-

sesti. Vatakan toiminta painottuu kuitenkin kielikursseihin, ja liikuntatoimintaa toivottiin enemmän. Toiveista nousi esille muun muassa jalkapallo ja lentopallo sekä lapsille tanssia. Lisäksi vanhempien mielestä Vatakan tulisi panostaa perheiden yhteiseen toimintaan, sillä perheellisiä maahanmuuttajia on Joensuun seudulla paljon. Erityisesti äidit toivoivat yhteistä käsityökerhoa heille ja lapsilleen. Nykyisen venäläislasten toiminnan koettiin olevan tarpeellista ja muutos-ehdotuksia ei juuri tullut esille. Tulevaisuudessa perheet toivoivat lasten toiminnan jatkuvan samaan malliin ja lähes kaikki aikovat osallistua siihen myös jatkossa.

Haastatteluissa tuli esille vanhempien tarve vertaistukeen. Vanhempien mielestä yksi tärkein hyöty lasten toiminnasta oli uusien ystävien ja vertaistuen saanti. Vanhemmat viettävät aikaansa yhdessä lasten ollessa kerhossa ja keskustelevat muun muassa kasvatukseen liittyvistä asioista. Maahanmuuttajien kokemukset ovat ainutlaatuisia ja oman etnisen ryhmän sisältä voi löytyä samanlaisia kokemuksia ja niitä voi purkaa omalla äidinkielellä. Lisäksi omasta etnisestä ryhmästä löytyy varmimmin apua kulttuurillisiin pulmatilanteisiin esim. perheissä. Vertaistuen merkitys on maahanmuuttajalle tärkeä, ja oman lisänsä siihen varmasti tuo maahanmuuton ja vanhemmuuden yhdistäminen. Haastattelussa vanhemmat itse toivoivat, että heille järjestettäisiin ohjattua toimintaa lasten kerhon aikana. Toiminnaksi he ehdottivat keskustelua tietyistä aiheista ja teemailtoja.

Tutkimusta tehdessäni esiin nousi muutama varteenotettava kehitysidea. Vatakan toiminta pyörii vapaaehtoistoimin ja näin ollen myös sen toimintaan osallistuminen on ilmaista. Venäläislasten kerhossa käytetään paljon materiaalia kädentaitojen toteuttamiseen ja materiaalihankinnat ovat vanhempien itsensä tai ohjaajan harteilla. Tulevaisuudessa toiminta voisi hakea apurahaa Joensuun kaupungilta tai SPR:ltä materiaalien kustantamiseen. Materiaaleja he voisivat pyytää myös lahjoituksina yrityksiltä tai yhdistyksiltä. Haastatteluissa Vatakaan kaivattiin lisää erilaisia kerhoja, kuten urheilua ja suomalaisen kulttuurin tunte-
musta. Lisäksi lasten ja perheiden yhteiset toimintamuodot olivat haluttuja. Vatakan kerhot toimivat vapaaehtoisvoimin, joten alan opiskelijoita tulisi hyödyntää enemmän erilaisten vapaa-ajan aktiviteettien järjestämisessä. Opiskelijat voisivat opintoihin suunnitella ja toteuttaa vaikkapa maahanmuuttajalapsille suun-

natun musiikkikerhon. Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat kaipasivat itselleen vertaistukiryhmää lasten toiminnan ajaksi. Mielestäni tämä olisi tulevaisuudessa varteenotettava toimintamuoto esimerkiksi Vatakassa. Tulevaisuudessa olisi hyvä myös tutkia Vatakan kävijöiden toiveita laajemmin, jotta kaikkien toimintaan osallistuvien ääni tulisi huomioiduksi. Vertaistuki-ryhmistä ja niiden merkityksistä maahanmuuttajille olisi syytä myös tehdä tutkimusta, ja tietoja voisi hyödyntää jatkossa.

6 LOPUKSI

Aloitin opinnäytetyöni tekemisen marraskuussa 2010 ja muutaman kuukauden tiivis uurastus on nyt ohitse. Idea opinnäytetyöni aiheeksi tuli Matkalla monikulttuuriseen yhteisöllisyyteen – kehittämisryhmästä, jossa olen ollut mukana opiskeluideni aikana. Tilaajan ja minun tieni kohtasivat siis kehittämisryhmästä ja työelämälähtöinen aihe löytyi keskusteluiden tuloksena. Monikulttuurinen työ on minulle tuttua opintojeni ohesta ja tuntui luontevalta valita aihe opinnäytetyölleni samasta aihepiiristä. Myös tilaajaorganisaatio on minulle tuttu, joten yhteistyö lähti käyntiin sujuvasti.

Aikatauluni opinnäytetyön tekemiselle oli tiukka ja välillä se tuotti hieman päänsäivänsä itselleni. Tutkimus eteni kuitenkin suunnitelmien ja aikataulun mukaan, joten luottamus myös työn valmistumiseen kasvoi. Aikataulu olisi voinut olla joustavampi, jolloin olisi voinut käyttää myös muita tutkimusmenetelmiä haastatteluita tukemaan. Prosessin aikana sain tukea sekä oppilaitoksestani että tilaajan edustajilta, ja kaikki ovat olleet tyytyväisiä tekemääni työhön. Myös opinnäytetyössä haastateltavat vanhemmat ovat olleet kiinnostuneita tutkimuksestani.

Opinnäytetyön kohderyhmänä olivat venäläiset vanhemmat, joiden lapset osallistuvat venäjänkieliseen käsityökerhoon monikulttuurisessa toimintakeskus Vatakassa. Kerho on toiminut Joensuussa vuoden verran ja organisaatio Suomen Punainen Risti halusi saada tietoa kerhon kannattavuudesta.

Tutkimuksella lähdin hakemaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mikä merkitys venäläislasten toiminnalla Vatakassa on perheille?
2. Minkälaisia toiveita perheillä on lasten toiminnalle?
3. Onko toiminta tarpeellista myös jatkossa?

Mielestäni onnistuin vastaamaan näihin kysymyksiin opinnäytetyössäni. Tutkimus olisi voinut olla tutkimusongelmiltaan laajempi, joten kokonaisuudesta olisi saanut enemmän tietoa. Tutkimuksen tuloksien avulla saatiin tietoa toiminnan tarpeellisuudesta Joensuussa ja toimintaa voidaan kehittää tulevaisuudessa toivottuun suuntaan. Tulevaisuutta arvioidessa tarvitaan varmasti myös lisää tietoa eri lähteistä, joten opinnäytetyöni on vain pohjana tulevalle kehittämistyölle. Vanhempien mielipiteet ovat myös hyvää palautetta tilaajaorganisaatiolle ja kerhon ohjaajalle.

Tutkimuksen tekeminen oli itselleni mieleistä, sillä aihe on kiehtova ja tarpeellinen. Olen kiinnostunut maahanmuutosta ilmiönä ja siihen liittyvistä aihepiireistä. Venäläiset maahanmuuttajat ovat Joensuussa olleet useamman vuoden hyvin näkyvä maahanmuuttajaryhmä, mutta en ole erityisemmin päässyt työskentelemään heidän kanssaan ennen tutkimukseni tekoa. Tutkimuksen ohessa sain siis tutustua venäläiseen kulttuuriin ja ihmisiin sekä harjoitella venäjän kielen taitojani. Tutkimuksessa haettiin tilaajalle tarpeellisia tietoja, ja mielestäni tutkimuksessa päästiin tavoitteeseen. Tutkimuksen tulokset antoivat tilaajalle sekä kehittämisohjeita että kiitoksia toiminnasta.

Opinnäytetyöni aihe ja tulokset ovat tärkeitä tilaajalle toiminnan kehittämiseksi. Se motivoi tutkimuksen tekemisessä, sillä tiedän, että tulokset tulevat tarpeeseen ja niitä hyödynnetään varmasti tulevaisuudessa. Opinnäytetyöni tulokset ovat tarpeellisia tilaajaorganisaatiolle ja ne ovat vapaasti heidän käytössään tulevaisuudessa. Tuloksia on hankala yleistää, mutta viitteitä maahanmuuttajalasten vapaa-ajan toiminnan hyödyistä ja tarpeellisuudesta tulokset varmasti antavat. Opinnäytetyöni on varmasti antanut paljon tietoa paitsi tilaajalle myös minulle, työn tekijälle. Matkan varrella olen saanut tavata mahtavia uusia ihmisiä, tutustunut lähemmin uuteen kulttuuriin, oppinut tekemään tieteellistä tutki-

musta ja saanut paljon itsevarmuutta ammatillisuuteeni. Näistä lähtökohdista on hyvä lähteä jatkamaan matkaa.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Alasuutari, Pertti 2007. Laadullinen tutkimus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Alitolppa-Niitamo, Anne 1993. Kun kulttuurit kohtaavat. Matkaopas maahanmuuttajan kohtaamiseen ja kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen. Keuruu: Otava.

Berry, John 1986. The acculturation process and refugee behaviour. Teoksessa *Refugee mental health in resettlement countries*. Washington: Hemisphere.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Haavikko, Ansa & Bremer, Lena 2009. Ulkoisesti erilaisia sisäisesti samanlaisia. Opas mielenterveystyöhön yli kulttuurirajojen. Nurmijärvi: SP-Paino Oy.

Hautaniemi, Petri 2001. Etnisyys ja kulttuuri. Teoksessa Forsander, Annika & Ekholm, Elina & Hautaniemi, Petri & Ali, Abdullahi & Alitolppa-Niitamo, Anne & Kyntäjä, Eve & Quoc Cuong, Nguyen 2001. *Monietnisyys, yhteiskunta ja työ*. Helsinki: Yliopistopaino.

Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hytönen, Yki 2002. Ihminen Ihmiselle. Suomen Punainen Risti 1877-2002. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ikäläinen, Sinikka & Martiskainen, Taina & Törrönen, Maritta 2003. Mangopuun juurelta kuusen katveeseen. Asiakkaana maahanmuuttajaperhe. Vantaa: Dark Oy.

Iskanus, Sanna 2002. Kahden kielen ja kulttuurin labyrintissa: venäjänkielisten maahanmuuttajanuorten kieli-identiteetti. Teoksessa Laihiala-Kankainen, Sirkka & Pietikäinen, Sari & Dufva, Hannele (toim.) 2002. Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Jeskanen, Seija 2001. Piiskaa ja pipareita. Venäjänkielisten maahanmuuttajavanhempien kasvatustieteiden näkemykset ja suomalaisen kouluun kohdistetut odotukset. Teoksessa Perho, Kaija (toim.) 2001. Kahden kulttuurin väkeä. Suomalaiset ja venäläiset koulussa. Joensuun Yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan selosteita n:o 82.

Korhonen, Elina 2007. Venäläiset perheet ja seksuaalisuus murroksessa. Helsinki: Priimus Paino Oy

Kankaansivu, Kirsi 2007. Punainen Risti. Kuopio: UNIpress Ab Oy.

Laihiala-Kankainen, Sirkka & Pietikäinen, Sari & Dufva, Hannele (toim.) Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Liebkind, Karmela & Mannila, Simo & Jasinskaja-Lahti, Inga & Jaakkola, Magdalena & Kyntäjä, Eve & Reute, Anni 2004. Venäläinen, Virolainen, Suomalainen. Kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen. Helsinki: Gaudemus.

Marttinen, Irma (toim.) 2010. Tarinoita ja artikkeleita maahanmuutosta. Kotona Suomessa. Tallinna: AS Spin Press.

Niekka, Ilse 2010. Kulttuuritaustan ja – identiteetin merkityksiä lastensuojelun perhehoidossa. Teoksessa Marttinen, Irma (toim.) 2010. Tarinoita ja artikkeleita maahanmuutosta. Kotona Suomessa. Tallinna: AS Spin Press.

Nikanne, Urpo 2002. Äidinkielen merkitys ihmiselle. Teoksessa Herlin, Ilona & Kalliokoski, Jyrki & Kotilainen, Lari & Onikki-Rantajääskö, Tiina (toim.) 2002. Äidinkielen merkitykset. Vaasa: Ykkös-Offset Oy.

Paananen, Seppo (toim.) 2005. Maahanmuuttajien elämää Suomessa. Helsinki: Edita Prima Oy.

Paavola, Heini & Talib, Mirja-Tytti 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pehkonen, Aini 2006. Maahanmuuttajan kotikunta. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Peltola, Ulla & Metso, Laura 2008. Maahanmuuttajien kuntoutumisen ja työllistymisen tukeminen Helsingissä. Helsinki: Yliopistopaino.

Pitkänen, Pirkko (toim.) 1998. Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Oy Edita Ab.

Punaisen Ristin esite 2010. Tervetuloa Vatakkiaan.

Puusaari, Hille 1998. Kulttuurinmuutos koettelee maahanmuuttajaa: psykososiaalinen kohtaaminen. Teoksessa Pitkänen, Pirkko (toim.) 1998. Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Edita Ab Oy.

Rynkänen, Tatjana 2002. Venäläisen maahanmuuttajan kokemuksia. Teoksessa Laihiala-Kankainen, Sirkka & Pietikäinen, Sari & Dufva, Hannele (toim.) 2002. Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Sisäasiainministeriö 1997. Hallittu maahanmuutto ja tehokas kotoutuminen. Maahanmuutto- ja pakolaispoliittisen toimikunnan mietintö. Liite 1.

Talib, Mirja & Löfström, Jan & Meri, Matti 2004. Kulttuurit ja koulu. Avaimia opettajille. Vantaa: Dark Oy.

Tiittula, Liisa 1998. Kulttuurien välinen viestintä. Teoksessa Pitkänen, Pirkko (toim.) 1998. Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Edita Ab Oy.

Uusikylä, Petri & Tuominen, Anniina & Reuter, Niklas & Mäkinen, Anna-Kaisa 2005. Kannattaako kotoutumiskoulutus? Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen arviointi. Helsinki: Hakapaino Oy.

Painamattomat lähteet

Finlex 2011. "Kotoutumislaki". Viitattu 27.01.2011.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>

Helsingin yliopisto 2011. Henri Tajfel 1919-1982. Viitattu 19.01.2011.

<http://www.avoin.helsinki.fi/oppimateriaalit/sosiaalipsykologia/tajfel.htm>

Koistinen, Svetlana 2010. Tietoja monikulttuurisesta toimintakeskuksesta Vatakasta 15.12.2010. Joensuu: Vatakka.

Maahanmuuttovirasto 2011. Maahanmuutto sanasto. Viitattu 18.01.2011.

<http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=2761>

Suomen Punainen Risti1 2010. Suomen Punainen Risti. Viitattu 26.11.2010.

http://www.redcross.fi/punainenristi/suomenpunainenristi/fi_FI/index/

Suomen Punainen Risti2 2010. Kotoutumiskaari. Viitattu 11.1.2011.

www.redcross.fi/apuajatukea/.../toiminta/.../fi_FI/.../kotoutumiskaari.pdf

Tilastokeskus 2010. Väestö. Viitattu 8.12.2010.

http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html

LIITTEET

LIITE 1. TIIVISTELMÄ

TIIVISTELMÄ

19.01.2011

Tutkimus: Venäläisvanhempien mielipiteitä lasten toiminnasta monikulttuurisessa toimintakeskus Vatakassa

Venäläislapsille suunnattu käsityökerho toimii monikulttuurisen toimintakeskus Vatakan tiloissa viikoittain torstaisin. Kerhon tavoitteena on tukea lasten omaa äidinkieltä ja kulttuuria leikin välityksellä sekä opetella kädentaitoja. Kerhoon osallistuu viikoittain noin kahdeksan lasta.

- * Kerhoon osallistuu 4-7-vuotiaita venäläislapsia, valtaosa osallistujista tyttöjä.
- * Lapset pitävät kerhosta, koska siellä he saavat leikkiä, puhua venäjää ja olla kavereiden kanssa.
- * Vanhemmat pitävät tärkeänä venäjän kielen puhumista ja oman kulttuurin tuntemusta: omaa äidinkieltä ei saa unohtaa, on hyvä tietää mistä on kotoisin ja keitä me olemme. Venäjällä on erilainen kulttuuri kuin Suomessa ja osa vanhemmista haluaa kasvattaa lapsensa venäläisen kulttuurin mukaan.
- * Kaksikielisyys koettiin tärkeänä ja monet vanhemmat haluavat lapsistaan kaksikielisiä. Osa vanhemmista toivoi toiminnan olevan venäjänkielistä ja osa taas toivoi sen olevan suomenkielistä.
- * Vatakaan toivottiin urheilukerhoja, käsityökerhoja, suomalaisen kulttuurin tuntemusta ja retkiä. Lapsille toivottiin enemmän toimintaa sekä lapsille ja äideille yhteistä kerhoa.
- * Toiminnasta toivottiin kaikille avointa kulttuuritaustasta huolimatta.
- * Vanhemmat kaipasivat vertaistukea ja ohjattua toimintaa siihen. Teemaillat ja keskustelu olisivat vanhempien mukaan hyviä menetelmiä.
- * Osa perheistä on osallistunut muihinkin Vatakan kerhoihin. Kielikurssit ovat suosituimpia.
- * Lapsille suunnattu toiminta on kaiken kaikkiaan hyvää, mutta sitä pitäisi olla enemmän.
- * Lapset osallistuvat kerhoon, koska
 - siellä voi puhua venäjää
 - minulle suositeltiin kerhoa

- ohjaaja on minun ystävä
- lapset voivat olla yhdessä kerhossa

* Kerhosta on ollut hyötyä:

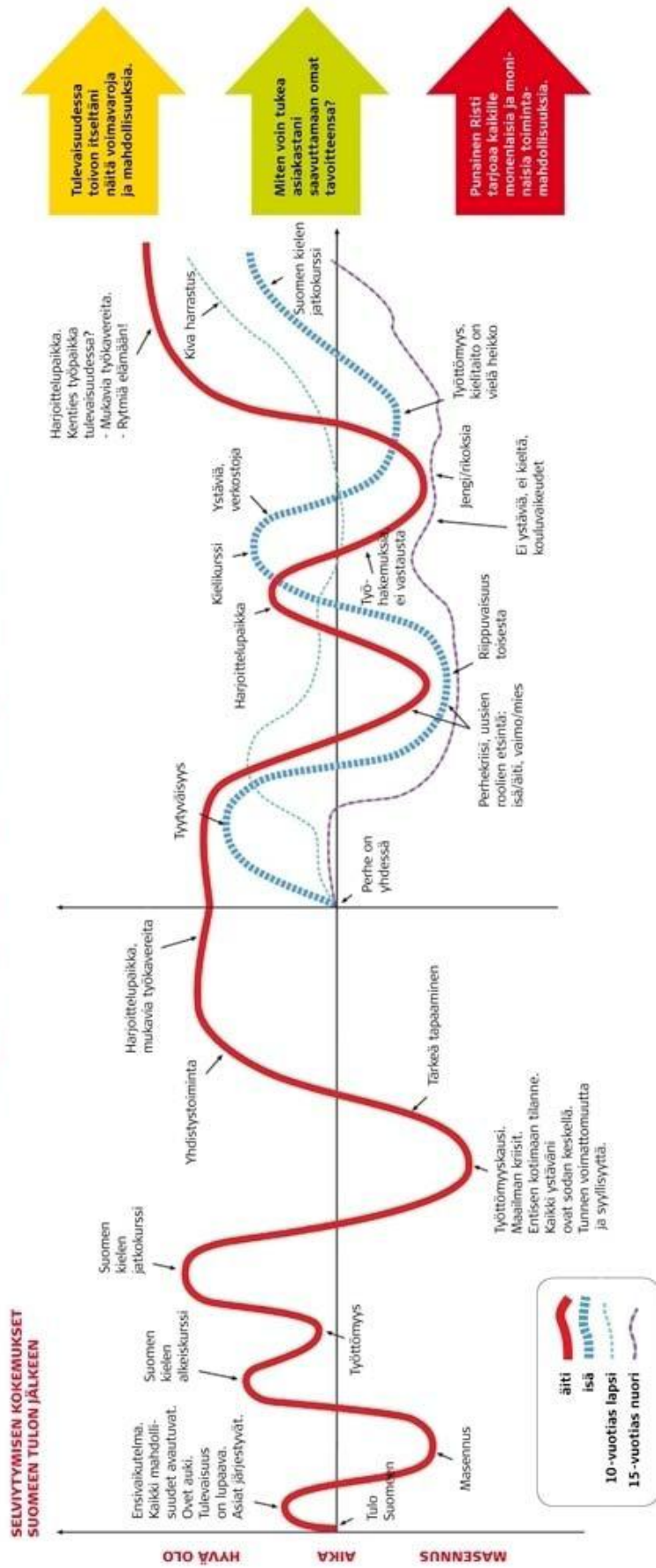
- uusi harrastus
- uusia kavereita
- saa puhua äidinkieltä
- tietoa ja apua muilta vanhemmilta
- rentoutumista
- lapset ovat oppineet piirtämään ja värimaailmasta

Punainen Risti

KOTOUTUMINEN ON PROSESSI

KOTOUTUMISKAARI

LIITE 3. Opinnäytetyön teemahaastattelu 12/2010.

Opinnäytetyön haastattelu

Tutkimuskysymykset:

- 1) Mikä merkitys venäläislasten toiminnalla Vatakassa on perheille?
- 2) Minkälaisia toiveita perheillä on lasten toiminnalle?
- 3) Onko toiminta tarpeellista myös jatkossa?

Taustatiedot:

- * Nimi
- * Kielitaito
- * Suomessa oloaika
- * Tausta
- * Lapsen ikä ja sukupuoli

Alakysymykset teemoittain

1) Merkitys

- a. Lapsen/Perheen harrastukset
- b. Kuinka kauan lapsenne on ollut mukana Vatakan järjestämässä lasten toiminnassa?
- c. Oletteko olleet muissa Vatakan järjestämässä toiminnoissa? Missä?
- d. Miksi lapsenne on mukana (venäjänkielisessä) toiminnassa?
- e. Toiminnan vaikutukset
- f. Lapsen mielipiteet toiminnasta
- g. Minkälaisia taitoja lapset ovat oppineet toiminnassa?
- h. Onko toiminta auttanut Suomeen sopeutumisessa? Miksi? Miten?
- i. Ovatko lapset saaneet uusia ystäviä toiminnan kautta? Entä vanhemmat?
- j. Venäjän kielen merkitys toiminnassa
- k. Kulttuuri-identiteetin vahvistaminen vieraassa maassa

2) Toiveet

- a. Minkälaista toimintaa toivotte Vatakassa järjestettävän?
- b. Tulisiko toiminnan olla venäjän- vai suomenkielistä?
- c. Haluaisitteko toimintaa oman kulttuuriryhmän sisällä vai kaikille avointa?
- d. Lasten toiveet

3) Tulevaisuus

- a. Jatkaako lapsenne toiminnassa myös keväällä?
- b. Haluatteko toimintaa Vatakassa myös jatkossa? Lapsille? Perheille?
- c. Minkälaisia tukitoimia tarvitsette tulevaisuudessa?